

ნაკადული 1997

თქვენი ბედი თქვენ ხელშია ♦ გაზაფხული მოსულა
ჯარი ნუ შეგაშინებთ, ბიჭებო! ♦ ვლექავთ და ვლექავთ
რის მაქნისია კუდი? ♦ ბერძნული პოეზია ♦ არსებობენ
თუ არა მოჩვენებები? ♦ „დროის მანქანა“ ♦ "Levis",
"Wrangler", "Lee" და სხვები ♦ სიცლის გაკვეთილი

სომრის შინაარსი

თქვენი ბედი თქვენ ხელშია	1
გაზაფხული მოსულა (ლექსები).....	4
„ნაკადულის“ საინფორმაციო სააგენტო	5
„ტიროლა“ — ვლადიმერ ასლამაზიშვილი (მოთხრობა).....	6
ჯარი ნუ შეგამინებთ, ბიჭებო!	8
ვლექავთ და ვლექავთ.....	9
რის მაქნისია კუდი? (ბუნების კარი).....	10
კიდევ ერთი მოჭადრაკე გაფრინდაშვილი, ამჯერად — ვალერი (ერთი თქვენგანი).....	13
ბერძნული პოეზია (საუბრები პოეზიაზე).....	14
არსებობენ თუ არა მოჩვენებები?	15
იზარდე, მწვანე ჯუჯილო.....	16
„დროის მანქანა“ — რეი ბრედბერი (მოთხრობა).....	18
ქვეყნად იმდენი მუზეუმი.....	22
სიტყვის კონა	23
"Levis", "Wrangler", "Lee" და სხვები	24
კაცი, რომელმაც დედამინა აწონა (ვინ რა გამოიგონა).....	27
კითხვა — თქვენი, პასუხი — ჩვენი.....	28
სიცილის გაკვეთილი	29
გაზაფხულდა, გალამაზდით, გოგონებო!.....	30

მთავარი რედაქტორი მანანა გულაშვილი
მხატვარი-რედაქტორი გაიძ ღუმცხიშვილი
პასუხისმგებელი მდივანი ქეთევან ცაბაცაძე

რედაქციის მისამართი: 384096, თბილისი, კოსტავას ქ.№14

ტელეფონები: 93-31-81, 93-18-84

ფასი სახელშეკრულებო

ინდექსი: 76157

თქვენი ბავი თქვენ ხელშია

დღევანდელი
14-15 წლის
მოზარდები
XXI საუკუნე-
ში 17-18 წლი-
სანი შეაბი-
ჯებენ.

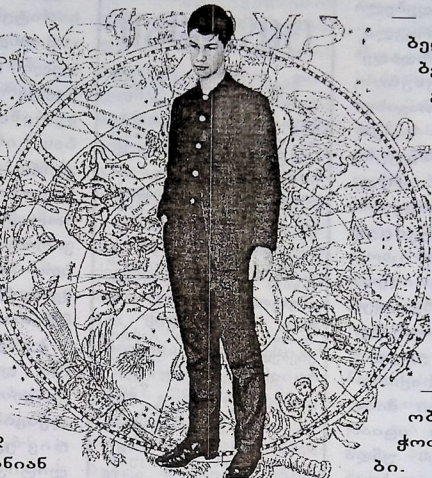
რამდენად
მომზადებუ-
ლები გავლენ
ისინი ცხოვ-
რების დიდ
გზაზე?

საქმიანო-
ბის რომელ
სფეროს აირ-
ჩვენ?

რამდენად
სწორად მოქმედებენ
საკუთარ ადგილს სა-
ზოგადოებაში?

როგორ ბედს გამო-
ჭედავენ სათავისოდ?

სულ 5-6 წლის წინ
ჩვენ ბავშვებს ძირი-
თადად განსაზღვრუ-
ლი ჰქონდათ მონიფუ-
ლობამდე სავალი გზა:
უმრავლესობისთვის —
სკოლა — უმაღლესი
სასწავლებელი, ნაწი-
ლისთვის — სკოლა —
საშუალო სპეციალუ-
რი სასწავლებელი, უფ-
რო მცირე ნაწილის-
თვის — სკოლა —
წარმოება. IX-X კლას-
ში თითქმის ყველამ
იცოდა, სად უნდა გა-
ეგრძელებინა სწავლა,
მშობლებისგან ჩაგო-
ნებული ჰქონდათ, რო-
მელი სპეციალობა უფ-

რო გამოადგებოდათ
საზოგადოების ზედა
ფენებში დასამკვიდ-
რებლად, შეძლებული
ცხოვრების უზრუნ-
ველსაყოფად. მოდაში
ექიმობა იყო, პრეს-
ტიჟულად ითვლებო-
და იურისტობა, ინჟინ-
რობა, მასწავლებლო-
ბა, კარგ მომავალს
უქადდა ეკონომისტო-
ბა, დიდი იყო სწრაფვა
ფილოლოგიის, ჟურნა-
ლისტიკის, ისტორიის,
უცხო ენებისადმი, პერ-
სპექტიულად იყო მიჩ-
ნეული ზუსტი მეცნი-
ერებები... იმათ კი, ვი-
საც უმაღლესში ჩა-
რიცხვის იმედი არ
ჰქონდათ, ფაბრიკა-
ქარხნები ელოდებოდა

— ელმავალმშენე-
ბელი, ჩარხმშენე-
ბელი, მეტალურ-
გიული, ორთქ-
ლმავალ-ვა-
გონშემკეთებე-
ლი, ელექტრო-
გამშვები, წინ-
დების ფაბრი-
კა, მუდუკამვო-
ლის კომბინა-
ტი, აბრეშუმის
ფაბრიკა... რა-
ინებში კი —
შესაბამისად
— კოლმეურნე-
ობები და საბ-
ჭოთა მეურნეობე-
ბი.

ეს გუშინ.
დღეს კი, როცა ასე
ერთბაშად შეიცვალა
და გამრავალფეროვ-
ნდა თვით ცხოვრების
სტილი, უსაზღვროდ
გაფართოვდა შესაძ-
ლებლობები, არჩევა-
ნი, გაიზარდა ორიენ-
ტაციის სიძნელებიც,
დიდი სირთულეები
მოიტანა ფასეულობა-
თა სისტემის შეცვლა-
მაც. წარმოდგენლად
გაიზარდა საკუთარი
გადაწყვეტილების მი-
ღების თავისუფლება,
მაგრამ იმავდროულად
ამ გადაწყვეტილების
მიღების აუცილებლო-
ბაც მკვეთრად გაიზარ-
და. ბავშვებსა და მო-
ზარდებზე სულ უფ-
რო ინტენსიურად ზე-

F-6502

საპარტიზოლო
მეცნიერული
ბიბლიოთეკა

მოქმედებს თავისუფალი დროის ატრიბუტების დამამზადებელი მრეწველობა; რეკლამა მხოლოდ არდადეგების, დასვენების, შვებულების, „თავისუფალი დროის სამყაროდ“ წარმოადგენს ჩვენს სამყაროს. ახალგაზრდები იბნევიან, ერთი რამ მტკიცედ იციან — კარგი ცხოვრება უნდათ, ისეთი კინოში რომ ხედავენ, ისეთი ყველა სხვა ქვეყანაში რომ ეგულებათ, გარდა საქართველოსი, ის კი მიახლოებითაც არ იციან, რა ორიენტირს უნდა მიჰყვნენ, ასეთი ცხოვრება რომ ჰქონდეთ. რალაც მეტ-ნაკლებად გამოკვეთილ კონტურებს თითქოს ხედავენ — გზის გასაკვალავად, მეტ-ნაკლებად ხეირიანი სამუშაოს საშოვნელად აუცილებელია ინგლისური ან უკიდურეს შემთხვევაში გერმანული ენის ცოდნა, კომპიუტერზე მუშაობის ჩვევების ფლობა. ხოლო უფრო ნათლად მათთვის კიდევ ერთი რამ გამოიკვეთა — ფეხზე მყარად, და ძალიანაც მყარად, დღეს დგანან ბიზნესმენები, კომერსანტები, ბანკირები.

ხვალ? ხვალ როგორ იქნება საქმე?

მხოლოდ ციფრები

1996-1997 სასწავლო წლის დასაწყისთვის საქართველოში მოქმედებდა 3,2 ათასი ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა, მათგან 43 გიმნაზია და 27 ლიცეუმი. ამ სასწავლებლების 710 ათასი მოსწავლიდან 23,2 ათასი ფასიან ჯგუფებში სწავლობს. გარდა ამისა, 2,9 ათასი ბავშვი შინ მეცადინეობს ინდივიდუალური პროგრამით. 1301 სკოლაში 51 ათასი მოსწავლეს გაძლიერებული დასწავლიან უცხო ენებს.

ამ სასწავლო წელს 78,7 ათასი მოსწავლე მიუჯდა პირველად სკოლის მერხს, არასრული საშუალო სკოლის 59,5 კურსდამთავრებულნიდან მე-10 კლასში სწავლა 39 ათასმა განაგრძო, საშუალო განათლების ატესტატი კი 32 ათასმა მიიღო.

ფასიანი უმაღლესი სასწავლებლების მომრავლების შედეგად საგრძნობლად შემცირდა საშუალო სპეციალურ სასწავლებლებში სწავლის მსურველთა რაოდენობა. სამაგიეროდ, 21 სახელმწიფო, მათთან არსებულ 7 ფლილასა და 124 ფასიან უმაღლეს სასწავლებლებს არ დაკლებია მსურველები, აქ სადღეისოდ 130 ათასი ახალგაზრდა სწავლობს. მათგან 66,5 პროცენტი სახელმწიფო უმაღლესი სასწავლებლების სტუდენტია, 33,5 პროცენტი კი არასახელმწიფო საერო (ფასიანი) სასწავლებლებში სწავლობს. სახელმწიფო უმაღლესი სასწავლებლების მიერ საზღვარგარეთ სასწავლებლად გააზიარებულია 138 სტუდენტი, ფასიანი სასწავლებლების მიერ სტაჟირებაზე კი — 175.

საქართველო იქნებიან XXI საუკუნეში საქართველოში ზეინვლები, ხარატები, ფიქრები? მოინდომებს დღევანდელი ვითარების შემხედვარე, ვინმე მასწავლებლობას, ექიმობას, ინჟინრობას, ისტორიკოსობას, ფიზიკოსობას... თუ ყველა პოლიტიკოსობას, ბანკირობას, დიპლომატიობას, ბროკერობას, კომერსანტობას, ბიზნესმენობას მოინადინებს?

ბუნებრივი მოვლენაა, დროს, პროგრესს, განვითარებას, ცვლილებებს საზოგადოებრივ-ეკონომიკურ-პოლიტიკურ ცხოვრებაში — ხოლო საქართველოში ამჟამად უდიდესი ძვრებისა და გარდაქმნების უამარგადგას — გარდაუვალად თან სდევს ტრადიციულის უკან დახვევა და ახლის თამამი წინსვლა. წარმატება კი მხოლოდ ძველისა და ახლის შერწყმა-შეხამებას მოაქვს.

ყველანაირი პროფესიონალი დასჭირდება ჩვენს სამშობლოს XXI საუკუნეში.

უნდა ავაშენოთ ჩვენი თუ სხვისი ხელით დანგრეულ-დაქცეული — მაშასადამე, საქართველო იქნებიან ხუროთმოძღვრები, ინჟინერ-მშენებლები, ხუროები, კალატოზები,

დურგლები, მძლოლე-
ბი...

თანამედროვე მოთ-
ხოვნათა შესატყვისად
უნდა აღვჭურვოთ და
ავამუშაოთ ქარხანა-
ფაბრიკები, რომლებიც
მსოფლიოს ბაზარზე
კონკურენტუნარიან
ელმავლებსაც ააგებენ,
ჩარხებსაც, თვითმფრი-
ნავებსაც და ავტომან-
ქანებსაც, საუკეთესო
ფოლადსაც გამოიმუ-
შავენ და თუჯსაც.
ესე იგი, ახალ მონ-
ყობილობა-დანადგა-
რებზე მომუშავე ზე-
ინკლებსა თუ ხარა-
ტებს, მეფოლადეებსა
თუ ქიმიკოსებსაც
ულევად ექნებათ საქ-
მე.

ფეხზე დამდგარ,
მხრებგაშლილ, მოლო-
ნიერებულ ქვეყანას
დაცვატ, არმიაც
ძლიერი უნდა
ჰყავდეს და
ცხადია,
მფრინავე-
ბი, მეზლ-
ვაურები,
მესაზღვ-
რეები,
მერაკე-
ტეები,
ყველა სა-
ხის სამხედ-
რო სპეცია-
ლისტები,
ოფიცრები ჰა-
ერივით დას-
ჭირდება ჩვენს
სამშობლოს.

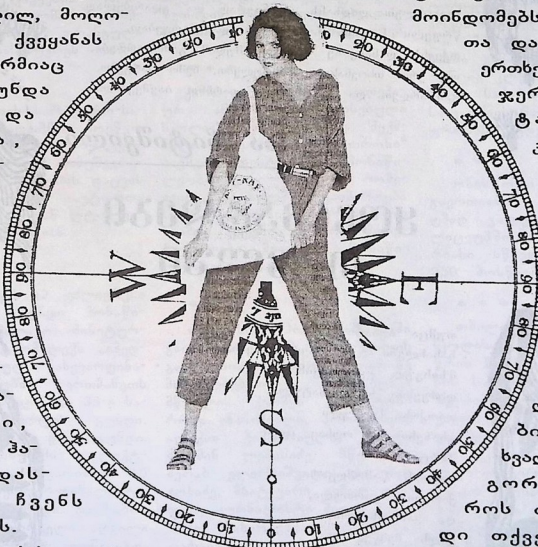
საერთაშორისო ურ-

თიერთობათა ინტენ-
სიური განვითარება,
მონინავე ქვეყნების
გვერდით რომ უმზა-
დებს საქართველოს
ადგილს, უამრავ დიპ-
ლომატს, ეკონომისტს,
მენარმეს, მეცნიერს,
კულტურის მოღვაწეს
გადაუშლის ფართო
სამოღვაწეო ასპარეზს.
არც მომავალში უნ-
და დაელიოს ჩვენს
ქვეყანას კინო თუ თე-
ატრალური ხელოვნე-
ბის, მწერლობის, მხატ-
ვრობისა თუ მუსიკის
დიდებული ტრადიცი-
ების გამგრძელებელ-
გამამდიდრებლები —
რეჟისორები, მსახიო-
ბები, პოეტები, მწერ-
ლები, კომპოზიტორე-

ბი, მუსიკოს-შემსრუ-
ლებლები, მომღერლე-

ბი, მუსიკოს-შემსრუ-
ლებლები, მომღერლე-
ბი.
ოღონდ ხვალ ჩვენს
როგორც არასდროს
საჭირო იქნება მაღა-
ლი პროფესიონალიზ-
მი, განათლება პატი-
ოსნება, შრომა და
დისციპლინა. ჩვენდა
სავალალოდ, დღეს
ყველა ეს კომპონენ-
ტი იშვიათობა გახ-
ლავთ და ღმერთმა ნუ
ქნას, ასე გაგრძელდეს
ხვალაც. თავისი საქ-
მის უცოდინარ, გაუ-
ნათლებელ, ცუდლუტ,
უპატიოსნო, ზარმაც-
სა და მოუწესრიგე-
ბელ ადამიანთან საქ-
მის დაჭერას, პარტ-
ნიორობას, საქმიან
ურთიერთობას არავინ
მოინდომებს. სრიკები-

თა და ტყუილით
ერთხელ და ორ-
ჯერ თუ გაი-
ტანს თავს
კაცი, მერე
კი ნურას
უკაცრა-
ვად, სა-
ლამსაც კი
აღარავინ
აღირსებს.
არ გამო-
ადგებიან
საქართვე-
ლოს ასეთე-
ბი ისე, რომ
ხვალ, ისე რო-
გორც არასდ-
როს თქვენი ბე-
დი თქვენზევე იქ-
ნება დამოკიდებული.

გაზათსელი მთსელი

საქართველოს
საბჭოთაო
საბჭოთაო

შოთა ჩანტლაძე

გაზათსელია!

გაზათსელია! ყველეები დარბიან ველად,
დახვევენ ბეშუებს, გაურბიან ბეშუები ყვეილს,
პატარა ბეშუებს ყვეილები იჭერენ სელად,
მერე ყვეილებს წვევენ ბეშუები,
რომ დადწიონ ყვეილებს თავს.
გაზათსელი და ყვეილები ეღვრებათ ხმაზე,
ერთად შეროდნენ, წამოიწვიეს სიმღერა ღაღი...
აი, გაუწვდათ დატყეული სიმღერა შუაზე,
სიცლით კვდება ეკანო და ზამბახი ბაღის.
აი, ბეშუები, რა კარგნი ხართ, რა ძვირფასები!
მე თქვენ მიეგარათ სიყვარულით დაუხარულით,
თქვენი ღებენი სისარულით კვლავ აღმაგებენ,
როგორც პირველად მახარებდნენ სკოლის ზარები.
მე მიეგარს თქვენი უსინდისო გამბედაობა,
პატოხანი მიეგარს ზოგჯერ თქვენი სიმორცხვეც,
თავს არ შეგაწვენს, სიტყვას ძნელად აღარ გაეგებამ,
მამ, მოიხიანეთ, თქვენმა სიცოცხლემ:
სიცოცხლეთ დიდხანს ბედნიერად და უდარდელად,
წრველი ხალხის ჯურახოდ და ეკარგებათ,
თქვენს დანახვებზე ხეშოთის მუღამ გამოდარდება,
თუ ერთ თხოვნაზე ამისრულებთ, წუწო კარგვით,
გაისარდეთ და ხამუდამოდ დარწით ბეშუებად!...

მანანა ჩიტმივილი

ყორივარდები თოვლში

თუმცა ბუხარი
სახახლეში ჯერ იხეე დეივის,
მხისბეულ ფერდობებს
დაჰყენია ნოხი ზარულა,
თითქოს ქალწული
უნახები და ოღნავ ცივი
მარტი,
ადრთან წამომდგარა,
ქარგვით გართულა,
და ვარდისფერი,
ველს შემწვდარი
მარტყლები მისივს,
თოვლის ქათქათა ხარეცელზე
მისოუხარტულა.

„ნაკადულის“
საინფორმაციო
სააგენტო

* * *

თბილისის რკინიგზელთა კულტურის სახლთან არსებული ბავშვთა ქორეოგრაფიული ანსამბლი „მზიური“ პარზის ხელოვნებისა და ტექნიკის სკოლების ასოციაციის სტუმარი იყო. ქართულმა მოცეკვავეებმა საფრანგეთის დედაქალაქის ლიეუვლებსა და იენესკოს კულტურის ცენტრის საკონცერტო დარბაზში უჩველეს თეივის ხელოვნებას. პარზის მე-15 არინდისმენტის მერიის შენობაში საქართველოს წარგზავნილებს ოფიციალური შეხვედრა მოუწეეს და სახალხოდ გადაუხადეს მადლობა მინიჭებული სიმოწგებისათვის. პატარა ქართველი მოცეკვავეების ოსტატობით მოხბბულმა მასპინძლებმა საუცხოო ფრანგული წიგნებით დაასაუქრეს ისინი.

* * *

ქ. ზუგდიდის სამატრო-სავაშფენო დარბაზში მოეწყო ადგილობრივი სკოლა-ლიცეუმების მოსწავლეთა ნაშუშერების გამოფენა გარემოს დაცვის თემაზე. ნახატების ავტორთა შორის აღბახეთიდან ლტოლვილი ბავშვებიც არიან.

* * *

დედაქალაქის 12 უძლიერესი საფეხბურთო გუნდი მონაწილეობდა საქალაქო მინიტურნიობა. სპორტკომპლექს „იმედში“ გამართულ ნახევარფინალურ მატჩებში ერთმანეთს შეხვდნენ „კოდაი“ და 35-ე საფეხბურთო სკოლის გუნდი, „ელექტრონი“ და ვაის გუნდი. ფინალში გასულმა „ელექტრონიმ“ დიდი ანგარიშით 3:0 დაამარცხა მეორე ფინალისტი, 35-ე სკოლის გუნდი. და საბოლოო ჯამში პირველი ადგილი დაიკავა. ტურნირზე დაწესებული. სპეციალური პრიზების

მფლობელები გახდნენ თეიმურაზ რამიშვილი (საუკეთესო მეკარე, „ელექტრონი“), თორნიკე ელიზბარაშვილი (მცველი, 35-ე სკოლა), ჯაბა დვლია (ნახევარმცველი), ჯაბა კანკავა (თავდასხმელი „ელექტრონი“). ტურნირის საუკეთესო ფეხბურთელად „ელექტრონის“ მოთამაშე გოჩა ხოჯავა იქნა აღიარებული, საუკეთესო მომხდარდირად კი „კოდაის“ წევრი გიორგი მუმლაძე, რომელმაც 14 ბურთი გაიტანა.

* * *

აფხაზეთის მინისტრთა საბჭომ 5 თასის ღარი გამოყო დაბა წუნეთის 137-ე სკოლის შენაკეთებლად, რომელშიც აფხაეთიდან ლტოლვილი სხვადასხვა ასაკის ბავშვები სწავლობენ.

* * *

ქართული ცეკვის აკადემიურ ანსამბლთან არსებული სკოლა-სტუდიის ბაზაზე შექმნილი ანსამბლი „თეთრონი“ ბავშვთა ფესტივალში მონაწილეობისთვის ემზადება, რომელიც ზაფხულში გაიმართება საფრანგეთში და, რომელშიც ასაშუქ ქვეყნის ნორჩი წარგზავნილები მიიღებენ მონაწილეობას.

* * *

თბილისის №1 გიმნაზიაში გაიმართა რევოზ ინანიშვილის გახსენების საღამო. საღამოზე მოგონებებით გამოვიდნენ მწერლის ქვრივი ქალბატონი როზა ინანიშვილი, პროფესორი ალექსი ჭინჭარაული, პოეტი მურმან ლებანიძე, მწერლები მერაბ ელიოზიშვილი და შაკა ჯოხაძე, მხატვარი ჯემალ ლოლუა, მუსიკალისტი მელეა ბგვეშიძე, მუსიკობებმა ელდინო სულარაძემ და თინათინ ელბაქიძემ წაიკითხეს მწერლის ნაწარ-

მოებები. საღამოზე გულისტკივილთ აღნიშვნა, რომ სამწუხაროდ, ქართველი ემპროვაციები ნაკლებად იცნობენ ამ ჩინებული მწერლის შემოქმედებას.

* * *

თბილისის 82-ე რუსულ-ქართულ სკოლაში საინტერესოდ მუშაობს უფროსკლასელებისა და მათი მასწავლებლების ლამარა ენუქიძის მოწოდებით შექმნილი გეოგრაფიის კლუბი „კაროს საწმისი“, რომელიც სადღეისოდ რუსული განყოფილების 70-მდე მოსწავლეს აერთიანებს. ოქროს-საწმისელებს მიზნად საქართველოს ყველა კუთხის მონახულება და ისტორიულ-არქიტექტურული ძეგლების დათვალიერება-მსწავლა აქვთ დასახული. ამას წინათ, სკოლის დარბაზში გამართული პრეკონფერენცია კლუბის წევრებმა სამხრეთ საქართველოში, თბილისი-გარეძის მარშრუტით მოგზაურობის შედეგებს მიუძღვნეს.

* * *

ონის ორი საშუალო სკოლა გაერთიანდა და სკოლა-ლიცეუმად გადაკეთდა. სადღეისოდ ლიცეუმში, სადაც სამსაფეხურანი სწავლება დამკვიდრდა, 350 მოსწავლეა.

* * *

თბილისის მე-15 საშუალო სკოლის ლიტერატურული წრის წევრებმა ლადო ასათიანის საღამო მოაწყვეს. საღამოზე მიწვეულები იყვნენ პოეტის ქალიშვილი მანანა ასათიანი, და მედეა ასათიანი, შვილიშვილი ევა ჯანიავილი. მუსიკალური-ლიტერატურული მონტაჟის მონაწილეებმა წაიკითხეს ლადო ასათიანის ლექსები, წერალები, შეასრულეს მის ლექსებზე დაწერილი სიმღერები.

ტოროლა

მხატვარი
დავით აბასაძე

ბიჭი ბალახს თიბავდა. ცელის პირი ერთს გაიშხივებდა მუხლამდე წამოსულ ბალახის ძირეში და მოსხეპილი ძირს იქცევოდა, მწვანე ღვარეულებად წვებოდა. ჯერ ისევ დილა იყო, მზიანი.

ღამით დანოტივებულ მინდორს ნამი არ შეშრობოდა. ნამმა ცელის პირი დაასველა. ბიჭს ფეხზე ამოცმული შავი ტილოსპირიანი კედები დაუთქვდა, მაგრამ ყუფადღებას არ აქცევდა, მუშაობით გახურებულს ეგრლივობდა და სიამოვნებდა კიდევ. მოთიბულ ბალახს სიმწიფეშებარული მარწყვი გამოეროდა სილმე. როგორც კი მარწყვი ნითლად თვალს გამოაჩყეტდა, ბიჭი ბალახიდან არჩევდა. ზოგს თვითონ ჭამდა, პირს იტკბარუნებდა, ზოგსაც ერთ მინიშნებულ ადგილას ნათიში აგროვებდა. პატარა დაქმა ჰყავდა და იმათთვის უნდა წელი, გაუხარებინა.

მარწყვის ამორჩევისას ბიჭი ისვენებდა კედეც ცელი გრძელტარა იყო. მისი ქნევისაგან მკლავები ეღვებოდა. ცოტას რომ შეისვენებდა, კვლავ უშუტად, მონდომებით თიბავდა. დროდადრო უკან იხედებოდა, ნამუშევარს თვალს შეავლებდა. მალე სოფლიდან მამა ჩამოიკითხავდა და სურდა, ბლომად დაეხვედრებინა ნათიბი ბალახი.

ერთგან, სულ ახლოს ჩიტი წამოფრინდა. თვალი გააყოლა.

ჩიტი მინისფერი იყო, პატარა, მუჭისოდენა. იმ ჩიტ-

ში ყმანვილმა ტოროლა შეიცნო.

მინდვრის გზებზე იციან ტოროლებმა გოგმანი. უფრო მაშინ, როცა ყანები იშკება, მანქანები გაღწილ მარცვალს ეზიდებიან და ხორბლი მიწაზე ცვივა, გზებზე იხვევა.

ტოროლას ცასწავალასაც ექახიან.

დავით აბასაძე

სისხამ დილით, ცაში ხეირიანად ნანათი რომ არ ჩავარდნილა, ეს ერთი მუჭა ჩიტი რიურაჟს ზარივით წერილა სმით ეგებება. უშველელი, ზოგჯერ თვალმოუნვდომელი სიმადლიდან ქვეყნიერებას გალობით განიოდის მობრძანებას ამცნობს.

ბალახებიდან წამოფრენილი ტოროლა შორს არწასუ-

ლა. მასობლად ძქვის ტოტზე შემოჯდა და შეშფოთებულმა აქეთ ყმანვილს დაუნყო ცქერა.

ბიჭმა ცელი ძირს დადგარა იმ ადგილას მივიდა, საუდიანაც ტოროლა აფრინდა. წინ წახრილმა ბალახები ორივე ხელით გასწი-გამოსწია და სიღრმეში ჩაიხედა. ბალახების ძირში თიხის ფილასავით ამოღრმავებული, მინაში ჩალაბულიათი ნაგები ბუდე დახვდა. შიგ მარწყვის მარცვლებივით ოთხი პანანინა, დაჭორფილი კვერცხი დაითვალა.

კიდევ კარგი, ცელით არ მოვსხებო, ცოდას დავიდებდი — გაიფიქრა ბიჭმა ბუდე უფრო კარგად რომ დაეთვალეირებინა, ბალახებში ციყვივით ჩაცნუვდა.

ერთ კვერცხს ნაჩევი ეტყობოდა. სიფრინა, თხელი ნაჭუჭი ამომტყვეოდა. შიგ გამომწვევდულ ბარტყს ნემსის წვერივით წვრილი, ხორცისფერი ნისკარტი ამოეჩარა.

მალე პატარა ცასწავლებები გამოიჩენებიან — დასაკვანა ბიჭმა და წელში გაიმართა. იქით გაიხედა, სადაც ტოროლა ეგულეობდა. ის ისევ ძქვის ტოტზე იჯდა, ყმანვილს უუფრებდა, მოუსვენრად ცმუკავდა.

ბიჭი ფეხზე რომ წამოდგა, ტოროლა ძქვის ტოტიდან სწრაფად აფრინდა. იქნებ იფიქრა, ბიჭმა დაბაქცია და დამანელაო, წამოვიდა მისკენ, წივიწივით ცვირინი შეუფრთხიანლა და სწრაფადვე უკან ძქვის ტოტს დაუბრუნდა, ზედ აქანავდა.

ნუ გეზინია, ცასწავალავ, თითიც არ დამიკარებია შენი კვერცხებისათვის, აი! — ბიჭმა ხელები წინ გაიშვირა და თითები გა-

ფარჩხა, ცარიელი მავსუო, გაიცინა და გაბრუნდა. თავიდან ნაბდის შავი ქუდი მოიხადა, მოგაროვილი მარწყვი შიგ ჩაყარა, ბალახებში მიგდებული ცელი აიღო და იმ ადგილიდან მოშორებოდა გადინაცვლა, რომ ტოროლა თამამად დაბრუნებოდა ბუდეს. თორემ მინა გრილი იყო, ბალახის ძირები ნამიანი და სა-

ჩვეად გამზადებულ კვერცხებს სითბო მოაქვდებოდა.

ბიჭმა ცელი მოიმარჯვა, ბალახს გაუსვა.

ტოროლა ცოტა ხანს კიდევ იჯდა ძევის ტოტზე. როცა ბიჭი შორს დაიგულა, ბუდესთან მიფრინდა, ბალახებში გაუჩინარდა.

შუადღე ნამოვიდა. მზემ ცაზე უფრო აიმაღლა, დაცხა.

ბიჭს სახე ნამოუნითლდა, დაიღალა, მაინც არ აგდებდა ხელიდან ცელს.

მამა აგვიანებდა. ყმანვილს კი გულით ეწადა მამას ცულით ხელში დახვედროდა. თვლილი მალიმალ იმ მხარეს გაურბოდა, საიდანაც მამა უნდა გამორჩენილიყო. სიმღერა ნამოინყო, მამამისმაც იცის ეს სიმღერა:

ტოროლას მაინც არ მოვკლავ,
ბევრიც რომ მქონდეს ნაბალი,

საწყალი ღამის მებრისა
ის არის კარგი მამალი.

დაღლილობამ გაიტანა თავისი, თუ პირი დაუჩლუნგდა, ცელი ისე ლაზათიანად ვეღარ შხიოდა ბალახის ძირებში, როგორც დილას. ნათიბსაც დაეტყო უბარაქობა. ბიჭმა შარვლის ქამარზე დაკიდული ტყავის პატარა შალითიდან სამკუთხა ქლიბი ამოიღო. ცელს პირზე ასაფხავებლად გაუსვამოუსვა. ამ დროს ტოროლას მამაც მოესმა. ჩიტი მის მალა გაალობდა. ბიჭმა ცელი და ქლიბი დაბლა დაყარა. წელში განსწორდა, თავი უკან გადასწია და დიდრონი, ნათელი თვლებით ცას შეხედა. ტოროლა მალე შენიშნა, ფრთების სწრაფი მოძრაობით ზევით-ზევით მიიწვედა. შეუსვენებლად, გაბმით გაალობდა, რაც მალა და მალა მიფრინავდა, ისედაც პატარა, უფრო და უფრო ილეოდა, ბიჭს თვალთავან ეკარგებოდა. მისი ხმა შორეული ხდებოდა.

ყმანვილი მაინც თავადერილი შესცქეროდა ცას. იცოდა, რომ ფრენით და გალობით დაღლილი ტოროლა მალე მინისკენ დაემეფებოდა და ბიჭს იმის ცქერაც ეწადა.

ტოროლა სულ აღარ ჩანდა. თითქოს პაერს შეეერიო, მთლად გაუჩინარდა, მარტო მისი ხმა მოისმოდა ციდან.

უცებ გალობაც შეწყდა.

ესლა ქვევით დაემეფებოდა — თითქოს ვინმეს ეუბნებო, ისე ხმამალა თქვა ბიჭმა და თვალეზად იქცა.

მართლაც გამოჩნდა, მთლად პატარა, მარიაჭიასხელა. ის ხან ფრთებგამოიღო, წრიულად ტრიანტრიალით, ხან ფრთებშეკუმშული, ქვსავით მოისწრაფოდა მინისკენ, აღარ გაალობდა, მართლა დაღლილს ჰგავდა, რალანაირ ნანყვეტ-ნანყვეტ, ძნელად მოსასმენ ხმებს გამოსცემდა.

ტოროლა ბიჭისაგან მოშორებით, იმ ადგილას ჩაეშვა ბალახებში, ყმანვილმა თავი რომ მიანება და აღარ გათიბა.

ის არის, ის ტოროლა... იქნებ პარტყები გაემოიჩვენენ და იმათი დაბადების ამბავი ქვეყანას გაალობით ამცნო! — გაიფიქრა ბიჭმა და მალა ცქერით

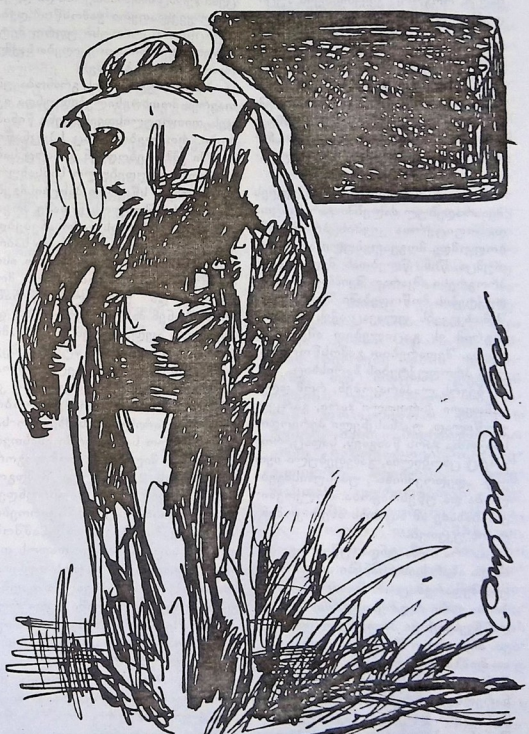
ნატკენ კისერზე ხელი მოისვა. ცის ბრწყინვალეობით დაღლილი თვალეზი მოისრისა. ნათიბში ჩაჯდა, ფეხები გაშალა, რომ ცოტა დაესვენა.

ამბობენ, თუ ტოროლა დაატერა გინდა, მაშინ უნდა ჩივდო ხელში, როცა ციდან მინაზე დაემეფება. იმისთანა დაღლილ-დაქანცულია, შორს ვერ ნავიყო.

ბიჭმა ცელი და ქლიბი ახლოს მიიჩოჩა.

შორიდან ძაღლის ყეფა მოესმა. ხმა ეცნო. თავისი ძაღლის ხმას ათას მყეფარში გამოარჩევდა.

ყმანვილი ფეხზე ნამოხტა. მინდორში გაკვალულ ბილიკზე მალალი, ჯან-ღონით ხასვე კაცი მოაბიჯებდა. მხარზე ცელი გადმო. წინ კი მხიარული ყეფით, შავი ქოფაკი მოუძლოდა.

Handwritten signature or text, possibly 'მამა' (Mother) or similar, written vertically in a cursive script.

ჩვენგან განსხვავებით მათი დღევანდელი ყოფა მაინც განსაკუთრებულია. ისინი ვალდებული არიან დაემორჩილონ გარკვეულ რეჟიმს, გარკვეულ შინაგანაწესს.

როდესაც სამხედრო-სავალდებულო სამსახურში მიდიდნენ, ბიჭებმა კარგად იცოდნენ, რომ ამ პერიოდის განმავლობაში მათი ყოფა მაინცდამაინც სახარბიელო არ იქნებოდა. დღეს კი ბევრი მათგანი ფიქრობს, რომ ამ ეტაპის გავლა აუცილებელი იყო, რადგან ძალიან ბევრ რამეს აუღეს ალღო. მიიღეს საკმაოდ დიდი ცხოვრებისეული გამოცდილება. დღეს ისინი იმედოვნებენ, რომ ადრე თუ გვიან საყოფაცხოვრებო პირობები შეიარაღებული ძალებშიც გამოსწორდება. ეს, მათი თქმით, მოხდება მაშინ, როცა საქართველოში წარმოების მაჩვენებელი აიწევს, როცა ასე თუ ისე, აშღლებდა თითოეული მოქალაქის შვებნება, როცა ეროვნულ გარს შეზედან, როგორც ქვეყნისთვის აუცილებელ სტრუქტურას.

იმეღის საფუძველი სხვა მხრივაც ნაადვილად არსებობს. ყველ შემთხვევაში, წინასწარი ინფორმაციის თანხმად, 1997 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტი თავდაცვის ხარჯების შემცირების არ თვალისწინებს. რამდენადაც ცნობილია, მომავლაც, იმინდან" სამხედროთა თითოური ხელფასიც.

არაიენ მალავს იმას, რომ დღეს შეიარაღებულ ძალებში გარისკაცთა რ ოფიცერთა კვების პრობლემა ბოლოდღე მოგვარებული არ არის. თუმცა, წინა წლებთან შედარებით, პროგრესი აშკარად შეიმჩნევა. პროდუქტების მოწოდებაში შეფერხების შემთხვევებს კვლავაც უკვე ადგილი. მაგრამ ეს გატილიებით იშვიათად ხდება. შედარებით გამოსწორებულია პროდუქტების ხარისხიც.

ბევრს ლაპარაკობენ, რომ დღევანდელი ქართული არმი, გარკვეულწილად, უკანასკნელი პერიოდის საბჭოთა გარს წააგებს, სადაც, როგორც ცნობილია, გამეფებული იყო ვ. წ. „დღევანდელმა“ უკანასკნელმა მგებლობდა და უწყის გოგმა. პოლიკენიკი აბაზაძე ამ საკითხის ასეთ კომენტარს უკეთებს:

— არ თქმა უნდა, უწყის რიგობისა და ანარქიის ნიშნები არის. თუმცა, შედარებაც არ შეიძლება. საბჭოთა გარს რეგრესის გზით მიდიოდა, ჩვენთან კი პროგრესი შეიმჩნევა. პროგრესი შეიმჩნევა გარისკაცთა მომზადების დონეშიც. ორი წლის წინ, თითქმის საერთოდ არ მიმოიწინებოდა ინტენსიური სწავლება-წვრთნები. დღეს კი, საქართველოს შეიარაღებულ ძალების დისლოკაცია

გვარი ნუ შეგაზინავთ, ბიჭებო!

ციის ყველა ადგილზე გარისკაცები მუდმივად და ინტენსიურად ემზადებიან.

— არ ეუარყოფ, ჩვენი მომზადების დონე გერჯერობით დაბალია მაგრამ არმიის ჩამოყალიბების პროცესი გრავი მიმდინარეობს და დღეს ხედავ ყველაფერი გამოსწორდება. ოფიცერთა კორპუსი უფრო მეტი პასუხისმგებლობით ეკიდება საქმეს (პოლიკენიკი აბაზაძე).

პასუხისმგებლობის გრძობა უმთავრეს მოთხოვნად უნდა იქცეს. თითოეულისთვის ჩვენი წინაპრები, რომლებიც არც ასეცაწინააღმდეგობაში იყვნენ და არც სამხედრო-სავალდებულო სამსახურს გადიოდნენ, სწორედ პასუხისმგებლობის, სამშობლოს წინაშე მოვალეობის გრძობის გამო ანებებდნენ თავს სამუშაო იარაღს და საბრძოლო იარაღს იღებდნენ ხელში. ისინი, შეილების, საქართველოს, მომავლის და წარსულის წინაშე გრძობდნენ პასუხისმგებლობას და ამიტომაც აყვებოდნენ მტერს, ამიტომაც იმარჯვებდნენ მტერზე. ბევრი რამ ავლია საქართველოს შეიარაღებულ ძალებს. უბირველესად კი, სწორედ პასუხისმგებლობის გრძობა. გარისკაცთა, სამხედრო-სავალდებულო სამსახურში იმისთვის არ არ უნდა მიდიოდეს, რომ როგორმე გადარსდეს 2 წელი და შემდგომ კვლავ თავის ეკრას მიუბრუნდეს. არამედ იმისთვის, რომ საქართველოს შემოხვედრის მზად იყოს სამშობლოს დასაცავად, თავი დადოს თავისი ქვეყნისთვის. დადოს თუნდაც იმისთვის, რომ მომავალმა თაობამ უკეთეს საქართველოში იცხოვროს. ისრა-ს დალის შემდეგ, დამოუკიდებელ რესპუბლიკებში ნაციონალური არმიები შეიქმნა. საქართველოს შეიარაღებულ ძალებში შენარჩუნებულია საბჭოთა არმიამაც არსებული სამხედრო იერარქია, წოდებები. ერთადერთი ცვლილება ამ

მხრივ ის არის, რომ პოდპოდოლკოვნიკის ნაცვლად ვიცე-პოდპოდოლკოვნიკის წოდება შეიქმნა.

ყველა ის პირი, ვინც დამატარებებს უშაღლეს სასწავლებლებთან არსებულ სამხედრო ცენტრებს, ტექნიკურად ითვისება. ახალი განაკრებლებით, აღნიშნული ოფიცრები სამხედრო-სავალდებულო სამსახურს მაინც იხიან. ისინი ერთნაირ ხარისში გაიწვევიან 2 წლის ვადით, ხოლო გაწვევის ექვემდებარებიან, ვიდრე არ შეუსრულებათ 29 წელი.

25 წლამდე კი სამხედრო-სავალდებულო სამსახურში იწვევიან იმ ახალბადლებს, რომლებიც ვერ მოხვდნენ უმაღლეს სასწავლებლებში და ასევე თეატრალური ინსტიტუტის, სახელმწიფო კონსერვატორიისა და სამხატვრო აკადემიის სტუდენტებს.

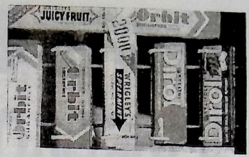
ეროვნულ არმიამ უმაღლესი სასწავლებლებიდან წმირად სრულიად მოუშვადებელი ოფიცრები მოდიან, მათ ფაქტობრივად იარაღის დამლა-აწყობაც კი არ იციან. გამომდინარე, რომ რიგით გარისკაცს ოფიცრზე მეტი უცნა და მომზადება გაინახა. ამ პრობლემას როგორმე ეწვევება, ბოლოს და ბოლოს, ადრე თუ გვიან, უმაღლეს სასწავლებლებშიც პასუხისმგებლობის მოკიდებიან სტუდენტებთან მუშაობა და სამხედრო ნაწილებში იმ კვალიფიკაციის ოფიცრები მოვლენ, ეროვნულ არმიას და ქვეყანას არ სჭირდება. მუშაობა სხვა პრობლემებსაც. მთავარია, რომ ჩვენს გარსში სასიკეთო ძეგები მომდინარეობს. ინტენსიურად ტარდება საბრძოლო წვრთნები. არმია არმის ემსგავსება.

მთავარი, რასაც უნდა ვუშველოთ, ეს დისციპლინის გრძობაა. დისციპლინის გრძობით დასვენებ უნდა მიდიოდეს გარისკაცთა არმიამ. დისციპლინის გრძობა უნდა ამომკარგდეს ოფიცრებს. ყველამ უნდა გაიგოს, რომ ეროვნული არმია „სახალ“ კი არა, არამედ ქვეყნისთვის სასიკეთო ხლოდ მნიშვნელოვანი სტრუქტურაა.

ეროვნულ არმიამ სამსახური საბატოა. თუნდაც იმიტომ, რომ მას ეროვნული ჰქვია. მიუხედავად იმისა, რომ როგორც ყველა სფეროში და ყველა სტრუქტურაში, აქაც ყველაფერი არ არის წესრიგში. თუმცა, მრავალი სხვა სტრუქტურისგან განსხვავებით, გარნი მდგომარეობის გამოსწორების პროცესი ნამდვილად მიმდინარეობს.

გიორგი ტყეშელაშვილი

სადავო რეზინს, კეკს დღეს ყველა კონტინენტზე, ყველა ქვეყანაში დეკავენ. დეკავს ყველა — დიდი თუ პატარა, ქალი თუ კაცი, პრესიდენტი, სპორტსმენი, მასწავლებელი, მძღოლი თუ მუშა. დადგენილია, რომ დასავლეთ ევროპის ქვეყნებში ერთ მოზრდილ ადამიანზე წელიწადში საშუალოდ 300 გრამი სადავო რეზინი მოდის, აღმოსავლეთ ევროპაში კი — 150 გრამი. ჩვენში ჯერჯერობით არავის მოუცვლია ამგვარი მონაცემების შესადგენად, ის კი ცხადია, რომ ჩვენი ბაზარი გაივსოს სხვადასხვა სახის სადავო რეზინით, სასოგადოება კი უკვე შეეჩვია იმას, რომ ჩვენი ახალგაზრდობა, მოზარდები გამალბები ამუშავებენ ყბებს, დროდადრო მოზრდილ ბუშტს იბერავენ ტუბებზე მერე კი ტკაცავნი ხეთქავენ...

ვლიჭავთი და ვლიჭავთი...

ამის შემდეგ ცენტრიფუგისა და საცრის მეშვეობით წმენდენ, მიღებულ ცომისებრ მასას უმატებენ შაქრის ფხვნილს, ბადავს და სხვადასხვა სურნელოვან ზეთებსა და ხილის ექსტრაქტებს, თხელ ფენად აბრტყელებენ და ჭრიან. სადავო რეზინი მზად არის! თურმე ნუ იტყვიოთ, სოციალური დაძაბულობის პერიოდებში, განსაკუთრებით კი ომიანობის უამს ადამიანები უფრო მეტ სადავო რეზინს მოიხმარებენ. მაგალითად, ამერიკის შეერთებულ შტატებში 1924 წელს 1914 წელთან შედარებით წლიური საშუალო ნორმა ერთ ადამიანზე 39 ფიროფტიდან 89-მდე გაზრდილა, 1953 წელს 1939 წელთან შედარებით 98-დან 165-მდე. თუ უფროსები სადავო რეზინს ნერვების დასამშვი-

დებლად, გულის გადასახვევლებლად, გემოს, სეგროსების შესაქმნელად ან კბილების კარიესიზაციის დასაცავად დეკავენ, ბავშვების უმრავლესობას მისრ გუშურად გაბერვის პერსპექტივა და შესაფუთი ქაღალდის სიჭრელუხილამაზე ან მასში ჩადებული სპილენძის თიხისგანა თუ თიხისგანა ფირფიტის სახით დამზადებულზე მეტად კვადრატული, ბალიშისებრი მოყვანილობის სადავო რეზინს უფრო ეტანებიან, ამის ისიც ერთობის, რომ ეს უცანაყენელები უფრო იაფი იცაა. სამწუხაროდ, სწორედ ასეთი სადავო რეზინები (უმეტესად თურქეთისა და პოლონეთის ნაწარმი) გამოირჩევა დაბალი ხარისხით და რაღა თქმა უნდა, მათი დეკავი მოზარდების ორგანიზმს კარგად არაფერს უქადის. ბავშვებისთვის განკუთვნილ მცირერიცხოვან ხარისხიან სადავო რეზინებს შორის ერთერთ საუკეთესოდ Hubba Bubb-ს ახახელევენ. ისე რომ, თუ მანცა და მანცა გინდათ დეკავით, ჯობია ცოტა, იშვიათად, სამაგიეროდ კარგი და ხარისხიანი რეზინით შეიქციოთ თავი. ხოლო საერთოდ მანცა გვინდა შეგახსენოთ, რომ თუქვა კი დღეს ალბათ აღარავინ იშლის ნერვებს იმის დანახავზე, თუ როგორ დეკავენ რეზინს და როგორ ბერავენ დროდადრო მისგან ბუშტს, მანცა მიღებული არ არის სასოგადოებაში, გაკვეთილზე, თეატრში, სუფრასთან, უფროსებთან საუბარში ყბების ქნევა, ხოლო თუ ამჩნევთ, რომ ვინმე თქვენი შემხედვარე დობიანდება, მოითმინეთ, ნუ დადევნებთ რეზინს ეს უბრალოდ ხრდობის აღბეჭევა.

ადამიანი უკვე ეღიბა დროიდან იქცევის თავს სხვადასხვა სადავო ქვევით. ძველი ბერძნები დინამასტრას ფისს დეკავდნენ, მაიას ტომის ინდიელები ტროპიკული საოლილას ხის წებოვან წვეს იყენებდნენ, ჩვენში კი იმთავითვე რძეში მოხარშულ გამოყვანილ სურნელოვან ნაძვისა და ფიჭვის კეკს ამჯობინებდნენ. სადავო რეზინის სამრეწველო წარმოება XIX საუკუნის 60-იან წლების მიწურულს დაიწყო, მას შემდეგ რაც ამერიკელმა თომას ადამსმა მისი დამზადების რეცეპტი შეადგინა. დღესაც სადავო რეზინის დასამზადებლად ძირითადად საპოლილას წვეს იყენებენ, რომელსაც მსგავსი მცენარეების წვეს ურევენ, რაც უკვე გამზადებულ რეზინს ერთგვაროვანხა და პლასტიურს ხდის. ფისს ჯერ აქვს მაცხებენ, მერე კი წნევის ქვეშ ადნობენ.

რის გაქმნისა კუდი?

უკუდოდ დარჩენილნი

ხერხემლიანი ცხოველების წინაპრები კუდიანი არსებები იყვნენ. მოგვიანებით უოგი მათგანი იძულებული გახდა

უარი ეთქვა კუდზე, დათმეს სხეულის ეს სამშენისი მისხნელებმა, ბრუცებმა, ბიგებმა — აბა რად უნდოდათ ამ მინისმთხრელებს კუდი? გრძელ და მიხვეულ-მიხვეულ მინისქვეშა დერეფნებში ხელს თუ შეუშლიდა, თორემ ისე არაფერი გამოადგებოდა. მეტად თავისებურ ტროპიკულ ამფიბიებს, რომლებიც ძალიან გვიან უზარმაზარ ჭიაცყელებს და მათსავით მინაში ცხოვრობენ, საერთოდ არა აქვთ კუდი. კუდი ზემდგომ აღმოჩნდა ბუჩქნარების, ბარდებისა და ხშირი ბალახის ბინადარი ცხოველებისათვისაც. ეკალ-ბარდებში სიარულსა და ხტუნვაში სულ ადვილად შეიძლება ან ტოტს გამოედო კუდით ან ეკალს. საერთოდ არა აქვთ კუდი ბაყაყებს, გომ-

ბუშოებს, ვსაკებს, ლემინგებს კი ერთი ციქნა კუდი აქვთ, კურდღლებსაც ხომ კუდის რაღაც უბადრუკი ჩამონაჭერი შემორჩენიათ.

ბალანსირი

თუ ხეების ქვეშ თუ ბალახ-ბუჩქნარში მცხოვრებ ცხოველებს კუდი მართო ხელს უშლის და სხვა არაფერი, ტყის ზედა სართულების მობინადრენი უკუდოდ ვერაფერს გააწყობენ. ხომ მიგიტყვევიათ ყურადღება — ბაგირზე მოსიარულე ცირკის მსახიობები წონასწორობას ან გრძელნი ჭოკის ან კიდევ ქოლგის მეშვეობით ინარჩუნებენ. ციფვებს, კვერნებს, სისასმურებს, ლემურებს, ზოგიერთ მაიმუნსა და ბევრ სხვა ცხოველს ფაფუკი კუდი წონასწორობის შენარჩუნებისა და ტოტებზე სწრაფ გადასვლა-გადმოსვლაში ესმარება.

ხიდან ხეზე გადახტომისას კი კუდი საჭის მოვალეობას ასრულებს. საჭე უდაბნოებისა და შიშველი სტეპების მორბენლებს სჭირდებათ. ყველაზე ვირტუოზულ მორბენლებს მინის კურდღლებს, რომლებიც უკანა თათებზე შემდგარნი გა-

ურბიან საფრთხეს, თითქმის შიშველი კუდის ბოლოზე გრძელი ბენვის ფუნჯი აქვთ. პატარა მორბენლებისთვის კუდი საჭეც არის და ბალანსირიც. სირბილში ციქნა მალე მსობოლები კუდის ფუნჯით თითქოს ჰაერს ეყრდნობიანო და როცა მკვეთრად უხვევენ, სწორედ ამის წყალობით არ ეცემიან. წონასწორობის შესანარჩუნებელსაპირწონედ და ჩამოსაჯდომ ტაბურეტად ხმარობენ თავის სამმეტრიან კუდს დიდი კენგურუები.

საჭე და მუხრუჭი

წყლის ბინადარი კუდს გადაადგილების საშუალებად იყენებენ. მხოლოდ თევზები, სალამანდრები, ტრიტონები და ნინაგები იქნევენ მას მარჯვნივ და მარცხნივ, ვეშაბები, დელფინები, სელაპები, თახვი კი ზევით-ქვევით იქნევენ კუდს. კუდს საჭედ ფრინველებიც იყენებენ. თუმცა ჰაერში ფრთოსნები მშვენივრად ბრუნდებიან ფრთების მეშვეობით, მაგრამ მუქტი მანევრების შესაძლებლობას აძლევს მათ. ფრინველები კუდს მუხრუჭადაც იყენებენ. ყველაზე ხშირად მუხრუჭი დაფრენის, დაჯდომის დროს გამოიყენება. აბა დააკვირდით, როგორ სხდებიან მინაზე მტრედეები, ფართო მარაოდ შლიან კუდს და ისე.

კუდი ფრთოსანთა ტვირთამწეობასაც საგრძნობლად ზრდის. კუდი საშუალებას აძლევს მათ მაღლა-მაღლა იზონონ, ილივივიონ და ამასთან ფრთები ოდნავადაც არ შეატოკონ, კუდი სიმძიმის გა-

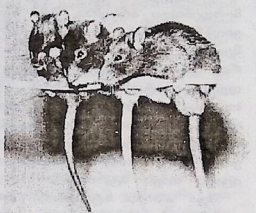
ნებს. როგორც კი ლაფანჭამია ხოჭოს აღმოაჩნეს, ხეკაკუნა ბრჭყალებით ჩაებლაუჭება ქერქს, კუდის ბუმბულების ბოლოებით მიებჯინება მას და ასე, საკუთარ კუდზე ჩამოქვდადარი მუშაობს.

კიდევ უფრო ხშირად იყენებენ მემალღივე ცხოველები კუდს დამცველ ბაგირად ანუ მესუთე ხელად. ჩრდილო ამერიკის ბინადარი მშვენივრად იყენებს თავის გრძელ კუდს ტოტებზე სამოგზაუროდ, ჩაეჭიდება კუდით და შეუძლია კარგა ხანსაც ეკიდოს ტოტზე კუდით. დედა ოპოსუმა ხის ფულუროში ბუდის მო-

დაზიდვისასაც დიდ სამსახურს უწევს მათ. ვოქვათ, არწივმა კურდღელი მოინადრა, კლანჭებით ჩაფრენია მას და ზევით-ზევით მიიწევს. ასეთი „ტვირთი“ ფრინველის სიმძიმის ცენტრის მდებარეობის შეცვლას იწვევს და უკან სწევს მას. კუდი რომ არ ჰქონდეს, არწივი წონასწორობას ვერ დაიცავდა. ბოლომოგლეჯილი არწივი ასეთი ტვირთით ჰაერში ვერ გაჩერდება. ყოფილა შემთხვევა, როცა ფრინველთა მეფე მახუთში ამოთხვრილი კუდის გამო ნანადირევს ვეღარ ეზიდებოდა, მსუბუქი ფრენაში მწყობრიდან გამოსული კუდი ხელს არ უშლიდა ფროსანს, ტვირთის გადაზიდვაში კი ვერ ეხმარებოდა და დაძაბუნებულ არწივს ნადავლი ბუდეშივე ვეღარ მიჰქონდა, წამდაუნუმ ეშვებოდა მინაზე და ბოლოს და ბოლოს თავს ანებებდა ნანადირევს.

ალპინისტი

ბევრ ცხოველს კუდი ხეობა ზროებსა და ციცაბო კლდეებზე ცოცვაში ეხმარება. კოდალა კუდს ალპენსტოკად და ტაბურეტად იყენებს.

საწყობად კუდის მეშვეობით ეზიდება თივამასალას, ასევე იტყვევა ერთ-ერთი ყველაზე პატარა ავსტრალიური კენგურუ, ჯაგარკუდა კენგურუ ვირთხა.

მაიმუნები ხომ მესუთე თათად იყენებენ კუდს, ჩამოეკიდებიან კუდით ტოტზე, თათებით კი სხვა საქმეს აკეთებენ. ზოგჯერ კი პირიქით, თათებით დაეკიდებიან, ნაყოფს კი კუდით კრეფენ.

ზოგიერთი ფრინველისთვის კუდი პირადობის მონაწილის როლს ასრულებს. გაზაფხულობით, როცა ოჯახების შექმნის დრო დგება, ცხოველებმა დანამდვილებით უნდა იცოდნენ, ვინ ვინ არის. ხშირად ყველაზე შესამჩნევ განმასხვავებელ ნიშანს სწორედ კუდი წარმოადგენს ხოლმე. ხომ არა გგონიათ, რომ მამალს ისე, უბრალოდ აქვს ასეთი იდიდი და ჭრელი ბოლო, დედალს კიდევ მოკლე და უფრო მოკრძალებული შეფერილობისა. ასლა მამალი ფარშევანგის ბოლოც გაციხსნერთო, და თუმცა ეს მთლად ბოლო კი არ არის, არამედ კუდსზემოთა ბუმბულების მარაოა, იგი მინც დიდებული სანახავია. კუდის მეშვეობით მარაოს რომ გადაშლის, მამალი ფარშევანგს თავს ანონებს დედლებს.

მალლა აპრეხილი კუდი ნინასნარ ამცნობს ყოველივე სულიერს მყრალას მოახლოებას. ამ პატარა ცხოველს მტრები არა ჰყვას. მისი ქიმიური იარაღი (კუდი სუნის მქონე სითხე) ძალზე საიმიდოა და მას არავისი არ ეშინია. როცა რომელიმე მყრალას გზატკეცილზე გასეირნება მოეპრინება, ავტომატურად მისი მძლოლები შეშფოთებული ამუხრუჭებენ. თუ მოხდა და მანქანა ქიმიური შეტყვის ობიექტად იქცა, რამდენიმე თვე მისი ხმაურება ყოვლად

შუშობლებელი იქნება. მაგრამ მყრალად ფიქრობს საკუთარ უსაფრთხოებაზე და სულაც არ უნდა მანქანის ბორბლებზე აღმოჩნდეს ან გამოუცდელ შუშის ჩაუვარდეს თათვეში. ამიტომაც მგრაალა ცდილობს ისე მოიქცეს, რომ სხვა ცხოველებში არავის შეეშალოს. ასეთივე ფუნქცია ავალა ჩხრიალა გველის კუდას, როცა გველი კანს იცვლის კუდის ბოლოზე „საჩხრიალო“ — მოუცილებელი კანის წმ სეგმენტი უჩნდება. შემკრთალი გველი იგორგლება, კუდი ბოლოს ზეფით სწევს და ამოძრავებს მას, ამასთან საკმაოდ უცნაური ხმა ისმის ხოლმე, როცა ამერიკის პრერიებში ბიზონების ჯოგები დახტვილობდნენ, ჩხრიალა გველები ამ „საჩხრიალოს“ საშუალებით აფრთხილებდნენ მძიმე წონიან ჩლიქოსნებს, აქვართ და ანახდად ფეხი არ დაგადავით.

თუ უცნობი ძალლი გიყვით, ოღონდ ამასთან ენერგიულად აქიციენებს კუდას, ნუ შეშინდებით, ეს აგრესია არ არის. უბრალოდ ძაღლს უნდა გაგიცნოთ და რაკილა ამის თქმას ვერ ახერხებს, კუდი და ყვეფით გამოხატავს თავის მეგობრულ განწყობილებას. ერიდეთ ძაღლს, თუ მას კუდი ამოქუებული აქვს. ეს იმის ნიშანია, რომ ძაღლი შეშინებულია და თავს დაიცავს. ნუ შეეცდებით ამ დროს მის გაცნობას, გიკბენთ. სხვა კატა. კატები პირიქით იქცევიან — თუ კატა კუდას აქიციენებს, ეს იმის ნიშანია, რომ ის ბრაზობს.

დაშნა, ხანჯალი და შოლტი

ბევრი ცხოველისთვის კუდი ერთადერთი იარაღია. შვედ ზღვაში საინტერესო ზღვის კატა, სკაროსი ცხოვრობს. გარეგნულად სკაროსი თავისი კუდიტ ტარიან ტაფას მტავს. კუდის ძირში სკაროსს გრძელი, ბრტყელი, ნაპირებში დაშნასავით ბასრი ეკალი ეზრდება. როცა ზღვის კატას თავს ესხმიან, იგი გამალეებით იქნევს კუდას და ჭრი-

ლობებს აყენებს თავისი დაშნით.

მრუდკუდა თევზი პატარა მოხდენილი არსებაა, მას ზევიდან ჯავშანი ფარავს, რომელიც მუცელზე დანის პირივით ბასრი კიდიტ ბოლოვდება, ამიტომაც ექახიან ამ თევზს სამართებულსაც. თუ უწყინარ პატარა მრუდკუდას სიმშვიდეს ურდევვენ, იგი თავისი ჯავშნის სამართებლით იცავს თავს მტრისგან.

შუა აზიის სტეპებისა და უდაბნოების ბინადარი დიდი ხვლიკები — ვარანები თავდაშხმელს კუდიტ ებრძვიან, შოლტივით ხმარობენ მას ორთაბრძოლაში, ამასთან დარტყმა ისე ძლიერია, რომ ძვლების გადამტვრევა შეუძლია. ხარები, ცხენები, ზებრები, ვირები, ანტილოპები და უზარმაზარი სპილოებიც კი კოლოებს, ქინქლებს, ბუზებსა და სხვა მწერებს კუდიტ იეირებენ, როცა მწე-

რები ძალიან გაუწყობენ გულს, პრეფალსკის ცხენები მითროს წრეს ჰკრავენ, აქირით წრის გულისკენ დგებიან და პატარა აგრესორების მოსაგერიებლად ეროფდროულად იქნვენ კულებს.

პატარა ცხოველები, როცა მტაცებელს უვარდებიან თათებში, ცდილობენ თავი დაიხვირონ. ასეთ შემთხვევაში ხვლიკები და ხმელეთის სალამანდრები სპეციალური კუნთების დაძაბვით კუდის ძირში ერთერთ მალას გადაიტეხვენ და მოისვრიან. თავდაშხმელი მოფრთხილ კუდას ებგერება ხოლმე, კუდის პატარონი კი თავს შეღისს კუდას დაკარგვა ასეთი ცხოველებისთვის არაფერს ნიშნავს, ისევე გაეზრდებოთ. თუ მტაცებელი თავგს კუდში სწვდება, მას პირის ჩატკბარუნება არ უნერია. კუდას ისე გასძვრება თხელი ბუნვით შემოსილი კანი, რომ პირში კუდაგაჩრდი აგრესორი ვერც კი მიხვდება, როდის უშველა თავგმა თავს. მართალია თავგს კუდზე კანი აღარ გაეზრდება, ხოლო გაშიშვლებული კუდის ბოლო გახმება და მოსძვრება, მაგრამ თავგე უკუდოდაც ცოცხლობს.

საოცარი გამოგონება

კუდის ყველაზე უჩვეულო ფუნქცია მისი საწყობად გამოყენებაა, საკუთარი ქონების თან ტარება ბევრად უფრო საიმედოა. მინის კურდღლები და ვარანები ზედმეტ ცხიმს კუდის ძირში იგროვებენ. დუმიან ცხვრებს ასეთ საწყობებში ზოგჯერ II კოლოგრამამდე ქონი უგროვდებათ.

ჩრდილოეთის მკვიდრი მელიები, კვერნები, სიასამურები, თუთი მელეები კი სახნის მაგივრად იყენებენ კუდას. მელია ზამთარში სოროში არ იძინებს, პირდაპირ თოვლზე მოიკვება, თათებს ქვეშ ამოიდებს, სხეულის ერთადერთ უბნვო ნაწილზე — ცხვირზე კი კუდას წაიფარებს და ჩათბობს.

აი რამდენაირ სამსახურს უწევს კუდი ცხოველებს.

პიღვ პრსი მოჭალრაკე გაფრინდაშვილი, ამჯერად ვალერი

გენიაო.

მსოფლიო ჩემპიონატის შემდეგ ვალერი გაფრინდაშვილი ესპანეთში მიიწვიეს 16 წლამდე „საუტექესო ათლეტის ტურნირში“, სადაც ყველა ხარვეზ თავად მასპინძლებმა გაიღეს.

შემდგომი დაოსტატების თვალსაზრისით ქართველი მოჭადრაკისტის მეტად მნიშვნელოვანი იყო მონაწილეობა საფრანგეთში გამართულ მსოფლიო „დისნეილენდის“ ჩემპიონატში სწრაფ ჭადრაკში, სადაც იგი პრიზორი გახდა. ამის შემდეგ ვალერიმ პოლანდიაში მიმდინარე დიდოსტატთა ტურნირში მიიღო მონაწილეობა, ხუთნახევარი ქულა დააგროვა და საბჭოეთში პრიზიც დაიმსახურა — ყველაზე ახალგაზრდა, ნიჭიერ და პერსპექტიულ მოჭადრაკეს“.

ვალერი გაფრინდაშვილის პირველი ნაბიჯები სპორტულ ასპარეზზე ძალიან ჰგავს ნინა გაფრინდაშვილის ნაბიჯებს. ჭადრაკის დედოფალად ხომ 12 წლის ასაკიდან მიიქცია საყოველთაო ყურადღება. აქედან დაიწყო ქართული საჭადრაკო სკოლის აღმავლობაც. ღმერთმა იწებოს, ვალერის სპორტული ბიოგრაფიაც დიდი მოგვარის ბიოგრაფიას დაემსგავსოს. ახლა მთავარია შრომა, იცის ვალერიმ, აკი ნონამაც უთხრა, აქამდე თუ ნიჭიერებით გადიოდი, ახლა ეს საკმარისი აღარ იქნება, ბევრი მუშაობა გმართებსო. იმუშავეს, უთუოდ ბევრს იმუშავეს ვალერი გაფრინდაშვილი, რადგანაც ახლა

უკვე უფლება აქვს იქნას მიღწეულით დაკმაყოფილდეს. ნარმატება, გამარჯვება, წინსვლა კი უშრომელად არ მიიღწევა.

ლოდნელად ჩემპიონი გახდა. 1994 წელს რუმინეთში გამართულ ევროპის ჩემპიონატში მისთვის მოიპოვა ჩემპიონობა, სწორედ ამის შემდეგ მიენიჭა ფიდეს (ჭადრაკის საერთაშორისო ფედერაცია) ოსტატობა.

ამას მოჰყვა ბრწყინვალე გამარჯვება ბრაზილიაში 1995 წლის მსოფლიო ჩემპიონატში 14 წლის ასაკამდე ყუთა შორის. აქ ცამეტი წლის ვალერიმ ექვსი პარტიიდან ექვსი ქულა მოაგროვა და მსოფლიო ჩემპიონი გახდა. მისი ძირითადი მეტოქე ესპანელი 14 წლის ვალერი პაონს ფრანცისკო იყო. ესპანელს იმდენად უწოდებოდა თავიანთი ფავორიტის გამარჯვები, რომ მეტოქის სუსტი და ძლიერი მხარეების შესასწავლად საქმეში კომპიუტერიც კი ჩართეს, მაგრამ ევრაფრის გახდნენ, საქართველოს წარგზავნილმა დაამარცხა ესპანელი მოჭადრაკე და ფურცლებს მოახდინა — 13 წლის ბიჭმა კომპიუტერს აჯობაო. ამ წარმატების შემდეგ იყო სწორედ ვალერი გაფრინდაშვილი ოჯახთან ერთად ამერიკაში რომ მიიწვიეს საცხოვრებლად. ამას წინადადებებიც მოჰყვა, არწმუნებდნენ, ცდილობდნენ დაეყოლიებინათ, საქართველოში ხომ მძიმე ეკონომიური მდგომარეობა გაქვთ, ჩვენ კი ყველა პირობას შეიქმნითო. ვერაფერმა გაჭრა, ვალერის არც უფიქრია რომემღე, თუნდაც ყველაზე მაცდურში წინადადების მიღებაც კი, უსაქართველოდ ცხოვრებამ ვერ წარმოამდ

ვალერი გაფრინდაშვილი. დაიბადა 1982 წელს ცხოვრობს ქ. ქუთაისში, სწავლობს წმინდა ნინოს სახელობის გიმნაზიის IX კლასში. ინტერესები — მუსიკა, ცურვა, ფეხბურთი.

რას წარმოიდგენდა ვალერი, როცა სამი წლისას დედამ ჭადრაკის თამაში დააწყებინა და როცა პირველად შეიტყო ჭადრაკის დედოფლის ნონა გაფრინდაშვილის შესახებ, რომ სახელოვან მოგვარესთან ერთად მოუწევდა ოდესმე ტურნირში მონაწილეობა.

1992 წელს თერთმეტი წლის ვალერი პირველად შეხვდა ნინას პირისპირ. თბილისის ჭადრაკის სახასლემში „შეგარდენის“ საერთაშორისო ტურნირის ყველაზე პატარა მონაწილე ვალერი გაფრინდაშვილი იყო. მასში ისეთი ვარსკვლავები მონაწილეობდნენ, როგორებიც არიან ნონა გაფრინდაშვილი, ნანა ბლეჭიანდრაძე, მათა ჩხბურდანიძე, ნინო გურიელი... კიდევ ერთი მოჭადრაკე გაფრინდაშვილის გამოჩენამ ყველას ყურადღება მიიპყრო და ცხადია, პირველ რიგში, ნინასი. ვალერი ჭადრაკის დაფას დასცქეროდა, როცა ანაზადე მოესმა: — ბიჭო, შენ ხარ გაფრინდაშვილი? თავი აიღო და თავისი დიდი მოგვარე დაინახა. აი, ასეთი გამოდგება ეს პირველი შეხვედრა, რომელზეც ბიჭი პატარაობიდანვე ოცნებობდა. სადაურბოც გამოჰკითხა, ჩემი წინაპრებიც ჭიათურაში ცხოვრობდნენო, უთხრა და აბა, შენ იციო, როგორ გვასახლებო, დასძინა.

ნინასთან შეხვედრის შემდეგ ვალერიმ არავითარ წარმატებას მიაღწია. მის სპორტულ ბიოგრაფიაში პირველი გამარჯვებები ჩაინერა. ყველაზე მნიშვნელოვანი მაინც საქართველოს 1992 წლის ჩემპიონატი იყო, სადაც ვალერი გაფრინდაშვილმა მეორე ადგილი დაიკავა და უფლება მოიპოვა ევროპის ჩემპიონატში მიეღო მონაწილეობა, რომელიც 1993 წელს ჩატარდა. აქ თერთმეტი წლის ქართველი მოჭადრაკე ყველასათვის მოუ-

ბებნული პოეზია

წაბმდიგენთ ბული ბებნული ლიბიის საყოფთა წაბმდიგენლუბის ბამენიმი ლექსს. ბმლუბიგ ანფიური პოეზიის მბგალიფობიგ აბის აღიბბბული; ბებნულ ლიბიას, ბმლის აღმდენობა და გაფბბბიგ ბული წლთაღიბცვის მ-8 საუბენიან იწიბბა, ნიბბბბობა და პბნბბბიგი სიუსუე აბსიბბბბ; ჩუენამდე ბებნული ლიბიის მბიბუ ნაწილბა მბაღწიბ. თმცა ესეგ საფსბბბთ სავმბბბიბ იბამი დაბბბმბნბბბ, ბმ ეს ბემბბბბიგ იბი პოეზიბ; შიბბლბა თბიბიან უბგ კი ჩაწრეფ წაბმდიგენილი ლექსების მმბბბბლუბბბ, მბგბბმ წაბმდიგენიბთ ანფიური სბბბბბბი, მსბბლბი ულფბბბის აუბნი. გბნბმსჭყბლთ იმ უბბლუბი სმყბბბ, ებბბის სულსიუბბბბთ და მამბნ ამ პოეზიბ შიეფბბბის გბნბბბბბლ სუბბბლსგ უბბბი იგბბბბბბ; გვიბბა მყბბსენბთ ებბი გბბბბბბ - ანფიურ ბებნულ პოეზიას ბბბბბ აბ აბსბბბბბბ;

არპილოპე

ალკმანი

ო, ხულო ნემო, თუმც კი ვაფუევი ეპი მსახერა-
ლი,
მხედ იევი, ჳირშიც ხსნა ები და მტერს დაუდქ-
არ შუკრთო თუნდაც მტერი გმრდოთ გეგულებო-
დეს.
თავს ზე ნუ ახწევი, თუ გაიმბრჯევი,
ნურცა უსომოდ იმწუხარებ დამარცხებული.
სიხარულდც და მწუხარებაც მოსოშე შენი,
ყური მიუგდე კაცობრულ დედა-უგლს და შვიცანი
იგი.

ნახბბბბბბბბ მბბბბ კერტბს. კლდოვბნ ჳიუბბს.
ბორცევიბს. ხეობბს.
ფოთოლო.
უოეული ჳურის ქეეპბრობო.
სბბბბბბ მბის ტყბრო. ფურკბობბ ბუკეის.
ბბბს მეწამული ზღვის ურბბბბბ
ბბბს დაუბბბბბ.
სბბბბბ თბიბბგ ფბროთ ურბბბბ დაბბბლ უბბ-
ველო.

საფო

ტირტიო

მე არა ვუწვი
მტრობა და რბხევა...
გული ნემო
უბბბბბ და უმბბბბ...

X X X

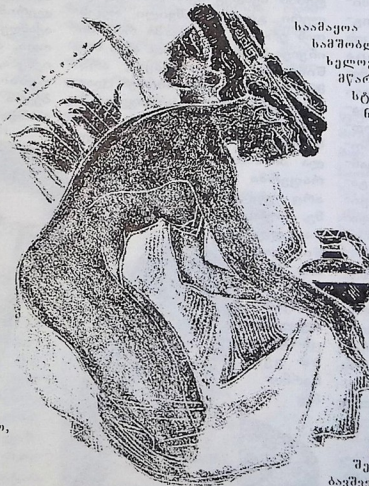
... რომელიც ოდენ
კარგბა ვუმბბბბ, უმბბ-
ხად
ბბბბ მმტრობენ...

ანაკრონსტი

შენებრ საყვარლად ბრბბს
უბბი
კბბბს მემუბბბ,
ტყევი რკბბბბერ ქობბბბს
რომ ნამბრბბბბ.

სტეპნიკორე

ბბბა მბმბბბბ, მუზბგ ნემო,
მბბბბ მბბბბ,
ქობწილი. ლბბბი.
მბბბბბბი ბბბბბი.
ნებბბბი მბბბბ.

სამბბბბ მწწბბბბ რბბბბ ბრბბბ
სამშობბბბბბბბბ და სბბბბბი ს-
ხელოვანი.

მწბბბა ხეღბბი ბოგბბბი, ვბც
სტბბბბ ქბლბბს,
ნბბბბერ ებნებს და მბბბბ-
რად დაუბბბბბ.

მბბბბ მამბ ბბბბბ აბ-
ლბბს, მბბბბბბ ბბბბ,
წბბბბბბბ, ცოლი აუ-
რბა სბბბბბბბ.

მტრბლად დახბბბბ აბბს
ველა, ვბბბბბ მბბა.
დაღბბბბბბ-ღბბბბბბბ.
ტბბბს მბბბბბი.

ბბბს მბბბბბს ბრცბბბს,
ტბბბბ სბბს ლბკბბბ
ბბბბ,

ფბბბბბბ გბბბბს სბც-
ხეილი და კბტბბის აურა.
და თუ ახუთ კბცს ბრ-
ურბბბ ბრც ბბბბბბბბ,
ბრც მუმწბბბ, სბბბი და
ბრც სბბბბბ.

გვმბბბბბ მტერს მბბბბბ
შევერცბბბი სამშობბბბბბბ,
ბბბბბბბბბბ ბბბი ბბბბბ, ს-
ცოცბლუც ბბბბბბბ!

ორმუნე-ბა, ნამდვილი მოჩვენება ვნახე, და თვეენ წარმოადგინეთ, ასეთები მრავლად არიან. აი რას ამბობს ინგლისის მოჩვენებათა კლუბის პრეზიდენტი (დაახ, ინგლისში ასეთი კლუბიც არსებობს) პიტერ ანდერსონი ვიდი ამის შესახებ: მოჩვენებებიც შეხვედრების წიშროცენტი ბუნებრივი მიზეზებით აიხსნება. ვილჯ სავარძლის საზურგაზე მიგდებულმა კაბამ შეიყვანა შედგომამში, ვილჯი კი დევე სარკეში თვალმოკრულმა გამოსახსლებამ. ხოლო დანარჩენ ორ პროცენტს ვერანაირ ახსნას ვერ მოუქმენი.

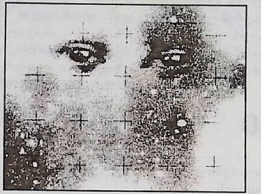
ვუტვლებ ხოლმე ყურს სხვის მონაყოლს, ვკითხვლობთ დანერილს, ფილმებსაც ვუყურებთ და გვეჯერა და არც გვეჯერა. გვეშინია, რომ თუ ზებუნებრივს დავიჯერებთ, სულელთა რიცხვში აღმოვჩნდებით. მაგრამ მოდით, ვნახოთ, ვინ ურევია ამ „სულელეებში“, სულების არსებობისა რომ სჯეროდათ. ვინ და: პლუტარქე, პლინიუსი, სოკრატე, ციცერონი... მოგწონათ საზოგადოება?

იქნებ ჩვენც გვინახავს ეს მოჩვენებები, ოღონდ ვერ ვცნობთ? მაინც როგორ გამოიყურებიან, ვის ან რას გვეგანა? ისინი, ვისაც მიაჩნია, რომ ყველა მოჩვენება ზენარშია განწყული, როგორც ასტრიდ ლინდერენის მიერ მოგონილი „მოდერი, მაგრამ სიბათიური მოჩვენება“ ვახასტონიდან, ძალიან ცდება. როგორც სპეციალისტები ირწმუნებიან, მოჩვენებები სულ ნაირ-ნაირები არიან.

1966 წელს ერთ მღვდელს უმარჯვნივ და გრინვიჩში დედოფლის სასახლეში ვნერიტა დედოფლის არჩდილი ფოტოფირზე აუბუბჭდავს. ბევრ მეზღვაურს უნახავს ხომადილი — არჩდილი „მფრინავი პოლანდიელი“, და მათ შორის მევე გეორგ მეზღვაუც არის. თვითონ ხელნელათა თქმით, ნიუ-იორკის ცენტრალურ რკინიგზაზე რამდენიმე წლის განმავლობაში ხოლოდარო გამოჩნდებოდა ხოლმე მატარებელი-არჩდილი, აბრაამ ლინკოლნის სამგლოვიარო მატარებელი. ენთოუზიატთა ჯგუფი, რომელიც შედიოდნენ ორი სტუდენტი, ერთი ფიზიკოსი, ერთი მუშა და ერთიც მილიციური თვალს ადევნიდა უზარმაზარი შავი ადამიანისა და იდუმალი კატების არჩდილებს, რომლებიც მოსკოვის ქუჩებში წნდებოდნენ ლამ-ღამობით. არჩდილები პირდაპირ კედლიდან გამოდიოდნენ და კედელშივე უჩინად დებოდნენ. მაინც როგორ უნდა

ვიცნოთ მოჩვენება? როგორ უნდა მივხედეთ, რომ მოჩვენებასთან გვაქვს საქმე და არა რეალურ არსებობასთან? იგივე პიტერ ანდერსონს მიაჩნია, რომ როგორც უნდა გამოიყურებოდნენ მოჩვენებები, მათი მთავარი თავისებურება იმაში გაიზიარება, რომ ისინი არანაირ ხმას არ გამოსცემენ და უფროდ ძალიან უცნაურ ვი-

არსებობენ თუ არა მოჩვენებები?

თარებაში ქრებიან. ახლა მეცნიერების აზრსაც გავცენოთ. მათ ნაწილს მიაჩნია, რომ ადამიანის სხეულის ელექტრომაგნიტური ტალღების ფართო სპექტრს გამოასხივებს. თბურ გამოსხივებასთან მიახლოებული დიაპაზონის ტალღებზე დაკვირვებით (ეს ყველა შინაგანი ორგანოს დამუხტულ უჯრედთა მეგმრანების რხევის სიხშირეა) დადგინდა, რომ ისინი შეთანხმებულად, ანუ როგორც ფიზიკოსები ამბობენ, კოორდინირებულად ირჩევიან. თუმცა კომპერენტულ გამოსხივებას ჩვენ ტექნიკის წყალობით უფრო ვიცნობთ — ეს ლაზერული სხივია. სწორედ ის ქმნის პოლოგრაფიულ გამოსახულებას და თუ ასეთ რატომ არ უნდა შევადაროთ ადამიანი ლაზერს, ოღონდ მიკროტალღოვან დიაპაზონში მომუშავე ლაზერს? შეიძლება პოლოგრამები მართო ფოტოფირფიტებზე კი არა, ტემპერატურისადაც მგრძნობიერი მასალებზეც ვაჩვენებ. მაგალითად, ზეთის საღებავის ან ლაქის აბჭე... ახლა კი ნარმოიდგინეთ მხატვარი, რომელიც თავდავიწყებით ხატავს პორტრეტებს. თერმომომგრძნობიერ ზედამარზე რჩება მკვიფრი, ოღონდ ჯერჯერობით უხილავი კვალის პორტრეტი ძველ ცი-

ხედარბაში უკიდარი და ლაქე ვინმე შიშისხება აცხადებენ. იმ მოდის მის სანახავად წარმოიშობა რეზონანსის მსგავსი რა, აწყობა გამოსხივების იმავე სიხშირეზე, მხატვარს რაიმე გააჩნია. პოლოგრამა ვიქნებდა? ბა... მოჩვენება?!

ვინ იცის, იქნებ ასეცაა. ძიება გრძელდება. საინტერესო მოსაზრება გააჩნია ოთხ ინგლისელ ჯაქსებს, რომლებიც საკუთარ თავს აჩრდილებზე მონადირეებს უწოდებენ. ეს ახალგაზრდები მონადირეები კი არიან, მაგრამ კი არ ნადირობენ არამედ, იმათ ემხარებოდა, ვისაც საკუთარ სახელში მომხდარი აუხსენებელი მოვლენები აშინებს.

უშირველს ყოვლისა, ჩვენ ცდილობთ დავადგინოთ: ფიზიკური მოვლენაა ეს თუ ფსიქოლოგიური — ამბობს ჯგუფის ხელმძღვანელი რობინ ფარმენი — აქ პროფესიონალი უნდა იყო, თუ მოვლენა წარმოსახვის გაზიარებული ნაყოფი არ არის, მონადირეები მოვლენის ადგილზე საკუთარი აპარატურით იწყებენ მუშაობას. ამონაშენ ტემპერატურას, განათების ინტენსივობას, ვიზრაციას. თვითონ რობინ ფარმენს არ სჯერა იმ მოჩვენებების არსებობა, რომლებიც თითქოსდა სამარიდან დგებიან და ცოცხლებს ამჩნევენ. მას სჯერა იმ რაღაც — „ძალიანი“, რომელსაც ადამიანები კეთილი ან ბოროტი მიზნებისთვის იყენებენ. სწორედ ამ ძალას სწავლობს იგი.

მონადირეებს მიაჩნიათ, რომ ადამიანებს ყველაზე მეტად გაურკვევლობისა ეშინიათ. უმეტეს შემთხვევაში ისინი ასებრებენ მათ დამშვიდებებს, უხსნიან მოვლენას (ის 98 პროცენტი გავისხენოთ). ხოლო თუ მოვლენა აუხსნელია, ბოლოს და ბოლოს შეიძლება შევკრივდეთ მას. ბევრი ადამიანი მეგობრობს მოჩვენებებთან, ის კი არადა, ოჯახის წევრებაც კი მიიჩნევენ მათ. ხოლო თუ აუხსნელ მოვლენასთან შერიგება შეუძლებელია, მაშინ მღვდელს ან მედიკოსს იწვევენ. უფრო ადვილადაც კი ხდება ხოლმე. საკმარისია გაარემონტო, განაივოთ ოთახი იქნება, თუ სხვა სათავისო, და ერთარება უკეთესობისკენ შეიცვლება. კარგ საქმეს აკეთებენ ეს ინგლისელი ახალგაზრდები. იქნებ ჩვენთანაც ვაჩნდნენ ასეთებ? რატომაც ვარა, ჩვენთანაც ხომ ასე ხშირია სხვადასხვა უცნაური, აუხსნელი მოვლენები.

იტარდე, მწვანე ჯუჯილი!

სოფიო ოჩივაძე თბილისის 51-ე სკოლის X კლასში სწავლობს. სერიოზულად არის გატაცებული ლიტერატურით. მწერალთა კავშირისა და კულტურის სახელმწიფო ინსტიტუტის მიერ გამოცხადებულ ახალგაზრდა მწერალთა საშობაო კონკურსში წამახალი სემელი ჭილოდ და ამ ინსტიტუტში ლიტერატურული დაოსტატების სპეციალბაზე უკონკურსოდ ჩარიცხვის რეკომენდაცია და-

გამოიხედე ქარის კალთიდან და დაეინახე უცხო ხატება შემოღ�გომის პირს როგორ ატირდა.

საქართველო
საბჭოთავი

დილა... საოცრების საწყისი

სიზმრით სრულდება მოსული დილა, შორს გაიფრინა თეთრმა თოლიამ, ამ ჩემს ფიქრებით დამთვრალ ოცნებებს ვერვინ გაიგებს, ასე მეგონია. მე კი ვეძახი მზეს, რომ გამიგოს, ჩუმაღ ვლიინებ, ვუძღვრი ლექსებს და უსინათლო დედაბერივით მზისკენ ასავალს ხელვებით ვეძებ. მტვრთან ბილიკზე გაიზრდა კვალი, გზადაგზა ვაფრქვევ ჯადოსნურ კენჭებს, ქარი მიქარეებს ყოველგვარ წუხილს, ის ჩემთან ერთად ნუგუშს დაეძებს და განთიადი აღვიძებს დიმილს, მცდარი ნიღბების მოდის სასრული, ქარი აჩქარებს მიმავალ ეტლებს და სიყვარულის მოდის ქალწული.

იმსახურა. თვისუფლად ფლობს რუსულ და გერმანულ ენებს, კარგად იცის ინგლისური. დამთავრებული აქვს სახელმწიფო მუსიკალური კოლეჯი. მუსიკის გარდა, ძალიან უყვარს პოეზია. 12 წლის რომ იყო, მისი ლექსები დაბეჭდა ჟურნალ „ალგეთის“ „ქაშვიის“ განყოფილებაში.

მათსოვარი

ეხედავდი ტანჯავს, ეხედავდი მონძებს და სახეწაწილად გოგოს დაკრძომილს. ის მომაკვდავი ფიფქვიით თრთოდა, სულს აყოლებდა თეთრ მტრედს გაფრენილს, მე მეშინოდა მისი თვალების და ვერ გამეგო, რას მიხოვდა სული? დრო აჩქარებდა ქვიშის საათს და სისხლით ტირილდა ცოდვილის გული. გამეღელმა სიტყვამ ატირა მიწა, გულმტკიავლით გრინობდა სიძულვილს, მისი ცხოვრება იყო ანრდილი. მას დაბადება ართმევედა სიკვდილს, სიცვისაგან დამსკდარი ბავუ ღლიკვას ამბობდა გაფითრებული და მის გაყინულ ხელში მორცხვობდნენ, იმაღებოდნენ რკინის ფულავები. მე ვერ ეხედავდი გოგონას სახეს... მე ვერ ეხედავდი ამღვრეულ თვალებს... ცხელი ცრემლები უთბობდნენ თითებს და მიყვებოდნენ მიმავალ ქარებს.

გვანცა გუჩუა საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ილია მართლის სახელობის თბილისის გიმნაზიის მესამე კლასში სწავლობს. ძალიან უყვარს წიგნების კითხვა, ლექსები, ხატვა.

მოგონება

მაგონდება ზაფხული და ლურჯთვალა იები... გაზაფხულო ლამაზო, როდის დაგვიბრუნდები?

საქართველო

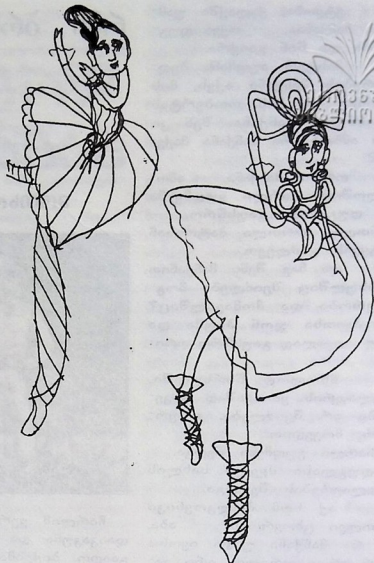
გაუმარჯოს ამ ზეცას, ამ მოახს და მდელოს, გაუმარჯოს, გაუმარჯოს ტურფა საქართველოს!

გაზაფხული

ამოვიდა მზე, აშრილდა ტყე, გაზაფხული მოსულა, გავახლისდით ჩვენც.

ანა ბეჟანიშვილი თბილისის მე-11 საშუალო სკოლის II კლასის მოსწავლეა. ძალიან უყვარს ბალერინების, გაპრანკული გოგონებისა და ქალების ხატვა. ოცნებობს ბალერინობაზე და კბილის ექიმობაზე. ასევე ძალიან უყვარს ანას ცხოველები, განსაკუთრებით მაიმუნები, და მულტიფილმები.

F-6502

იზაბელა, მწვანე ჯაჭილთა!

საბავშვო გამომცემი
ბიზნეს ცენტრი
ბიზნეს ცენტრი

დროის მანქანა

მოთხრობა

ჩარლიმ ვერანდა გაიარა, დააკაუნა და სახლის კარი გააღო. ბიჭებმა კისრები წაიკარქელეს, ბჭქელ, ბნულ წინკარს მიმოავლეს თვალი და თოახისკენ გადადგეს ნაბიჯი, სადაც მომწვანო, მქრქალი შუქი კიაფობდა, თითქოს წყალქვეშა მღვიმეშიო.

— პოლკოვნიკო ფრილიე! — არაგინ გამოპასუხებია.

— პოლკოვნიკს ცუდად ესმის, — წაიფურჩულა ჩარლიმ — ასე მითხრა, პირდაპირ შემოდი და ხმაშაღლა და მიძახეო. პოლკოვნიკო

არც ახლა გამოსმაურებია ჩარლის ვინმე ერთი ის იყო, რომ საიდანღაც ზევიდან ტრიანტრიალით ცვიოდა მტვერბოდა და სრახსულ კიბეზე ეფერებოდა, მერე იმ... „წყალქვეშა“ მღვიმეთახიდან მსუბუქი შრიალი მოისმა.

ბიჭებმა ფრთხილად გაიარეს წინკარი და თოახში შეიხედეს — იქ მოხუცისა და სავარძლის მეტი ვერაგინ და ვერაფერი დაინახეს. ისინი რაცაღიტი ჰგავდნენ ერთმანეთს — ორივე ისეთი ხმელ-ხმელი და გაძვალტყავებულნი იყო, იფიქრებდი, ყველა სახსარი და შესახსრება უჩანო, სულ ადვილად დაინახავ, სად კუნთები და მყესები აქეთ

— ეტყობა, ქალაქი უამრავი მანქანაა, — თქვა დუგლასმა და წინ გაიჭრა. — მისტერ აუფმანს ბედნიერების მანქანა აქვს, მის ფერნსა და მის რობერტას — მწვანე მანქანა. შენ კირას ამბობ, რა მანქანა მქვესო?

— დროის მანქანა, — ამოიქლოშინა ჩარლი ვუდმენმა და დუგლასს გაუსწრო. — მართლა, მართლა პატიოსან სიტყვას გაძღვეო.

— და მაგ შენი მანქანით წარსულშიც შეიძლება მოგზაურობა და მომავალშიც? — ჰკითხა ჯონ ჰაფმა და სულ ადვილად გაუსწრო ორივეს.

— მხოლოდ წარსულში, ყველაფრის ერთბაშად გაკეთება არ შეიძლება. გაჩერდით, მოვედით.

ჩარლი ვუდმენი შედგა. დუგლასი ძველი სახლის თვალიერებას შეუდგა.

— აქ ხომ პოლკოვნიკი ფრილიე ცხოვრობს! — აბა, აქ რა მანქანა უნდა იყოს... ჯერ ერთი ფრილიე არც გამოგონებელია და არც არავინ, გარდა ამისა, მას რომ რომე გამოეგონებინა, მეტადრე დროის მანქანა, დიდი ხანია გვეცოდინებოდა.

ჩარლიმ და ჯონმა ფეხვარეული აიარეს პარშალის საფეხურები. დუგლასმა აგდებით ჩაიფრუტუნა და თავი გადაქანია, მაგრამ ფეხი არ მოუსვცია.

— არ გინდა და ნუ გინდა, ნუ წამოხვალ, რადგან ასეთი ჯიუტი ვირი ხარ, — უთხრა ჩარლიმ. — მართალია, პოლკოვნიკ ფრილიეს მართლა არ გამოუგონია დროის მანქანა, მაგრამ იგი მიცხად და ყოველთვის აქ არის, მასთან. ჩვენ უბრალოდ სულელები ვართ, ადრე რომ ვერ შევიწმინთ ასეთი მანქანა. აბა, კარგად იყავი, დუგლას სპოდინგ, დარჩი აქ და იყავი, მით უარესი შენთვის.

ჩარლიმ ხელკავი გამოსდო ჯონს, თითქოს ვინმე ქალბატონს მიაცილებსო, ვერანდის ბადგედაკრული კარი შეაღო და შევიდა. კარი არ გაჯახუნებულა. დუგლასმა ხელი შეაგება მას და უხმოდ გაჰყვა მეგობრებს.

— მიმაგრებული და სად თვალები და მოძრაობა სახსრები, გარდა ამისა, თოახში ფიქრის იატაკი, შიშველი კედლები, ჭერი და ძალზე ბევრი სიჩუმე იყო.

— ნაღდი მკვდარნივინა არის, ბიჭო! — წაიფურჩულა დუგლასმა.

— არაფერიც, უბრალოდ იგნოვს, ახლა სადა წავიდე სამოგზაუროდო, — ხმადაბლა და ძალზე ამყავდ თქვა ჩარლიმ — პოლკოვნიკო!

ოთახში მყოფი ორი საგნიდან ერთერთი შეინძრა — პოლკოვნიკიც სწორედ ის იყო; მან თვალები აახმახმა, მოსულეს დააქცერდა — გაიღიმა და უკბილო პირი გამოაჩინა.

— ჩარლი! — პოლკოვნიკო, ეს დუგლასი და ჯონი არიან, უნდათ...

— მოხარული ვარ, ბიჭებო. დახსენი, დახსენი.

ბიჭები უხერხულად დასდნენ იატაკზე.

— კი მაგრამ... სად არის... — დაიწყო დუგლასმა — ჩარლიმ გვერდში იდაყვი გაჰკრა.

— რაო, რა თქვი? — ჩაკეითხა პოლკოვნიკი.

— დუგლასს იმის თქმა უნდოდა, რა აზრი ექნებო, თუ ჩვენ თვითონ ვილაპარაკებთო? — ჩარლიმ დუგლასს თვალი ჩაუკრა, მერე პოლკოვნიკს გაულღიმა. — ჩვენ სულ არაფერი გვაქვს სათქმელი, პოლკოვნიკო. უმჯობესია თქვენ გვიამბოთ რამე.

— მიფრთხილდი, ჩარლი. ხომ იცი, ჩვენ, მოხუცები, ოღონდ კი გვალაპარაკონ და... ერთხელ თხოვნაც კი ვკარა, ჩავერთებოთ და ძველი ჟანგმოდებული ლიფტივით ავეჭრიანდებო.

— ჩინ ლინ-სუ, — თითქოს სასხვათაშორისოდ ჩაილაპარაკა ჩარლიმ.

— რაო? — ჩაკეითხა პოლკოვნიკი.

— ბოსტონი, — უკარნახა ჩარლიმ. — ცხრაას ათი წელი.

— ბოსტონი, — ცხრაას ათი... — პოლკოვნიკი მოიღუშა. — დაიბ, რა თქმა უნდა, ჩინ ლინ-სუ!

— დაიბ, სერ, პოლკოვნიკი

კო ფრლიო.

— დამაცათ, გავიხსნო...

— მოხუცი აულულელდა, ბიჭები ვერაფერს არჩევდნენ, მისი ხმა თითქოს სადღაც შორს, მშვიდი ტბისკენ მიეშურებოდა... — დამაცათ, გავიხსნო... ბიჭები ელოდნენ. პოლკოვნიკმა ამოიხარა, როდნავ კიდევ დაახანა და...

— ათი წლის პირველი ოქტომბერი, წყნარი, გრძელი შემოდგომის საღამო, ვარიეტეს თეატრი ბოსტონში... დიას, ნამდვილად ასე იყო. ქვეყნის ხალხია და ყველა ელოდება. ორკესტრი, საყვირები, ფარდა! ჩინ ლინ-სუ, დიადი ადამიანადღვი ჯადოქარი და გრძნული აი, ის სცენაზეა. მე კი პირველ რიგში ვივიარ, შუაში. ის გააჰყვიროს: „ფოკუსი ტყვიით! ვის უნდა სცადოს?“ ჩემი მეზობელი დგება და სცენისკენ მიდის. „გასინჯეთ თოფი, — ეუბნება ჩინ ლინ-სუ — ახლა კი ტყვიას ნიშანი დაადეთ. აი, ასე, ახლა დატენეთ თოფი ამ ტყვიით და პირდაპირ სახეში მესროლეთ, მე სცენის მეორე ბოლოში ვიდეგები და ტყვიას კბილებით დავიჭერ!“

პოლკოვნიკმა ფრლიემ სული მოითქვა და იყურა. გაოცებული და მოჯადოებული დღუგლასი თვალს არ აცილებდა მას. ჯონ შავი და ჩარლი გაოცნებულები იყვნენ. მოხუცი ისევ ალაპარაკდა, უძრავად იჯდა, თითქოს ქვის იყო, მარტო ტუჩები უმოძრავებდა.

— „მოემზადეთ, დაუმიზნეთ, პლი!“ — იძახის ჩინ ლინ-სუ, თოფმა იჭება. ჩინ ლინ-სუმ შეჰყვირა, შეტორტმანდა და დაეცა. სახე და სისხლიანიებული აქვს. ხმაური, ჩოჩქოლი, ყვირილი, ჯოჯოხეთი, ყველა ფეხზე წამოვარდა. თოფს რაღაც ჭირს. ვიღაც იძახის: „მკვდარიო“. მართლაც, მართლაც მკვდარია. საშინელებაა, საშინელება... არანდროს დამავინწყება... სახე ალისფერი ნიღბივითა აქვს, ფარდა სწრაფად ეშვება, მანდილოსნები ტირიან... ცხრაას ათი წელი... ბოსტონი... ვარიეტეს თეატრი... საბრძლო... საბრძლო...

პოლკოვნიკო ფრლიეი ნელ-

ნელა ახელს თვალებს.

— ღმერთო ჩემო, პოლკოვნიკო, — ამბობს ჩარლი. — მართლა მაგარიას ახლა კი პოუნი ბილის ამბავი მოგვასმენინეთ, რა? — პოუნი ბილის? — მაშინ თქვენ ჯერ ისევ პრერიებში იყავით, დიდი ხნის წინათ, რვაას სამოცდათხუთმეტში...

— პოუნი ბილი... — პოლკოვნიკი ფათოროთ მიიკვლევდა გზას უკუნეთში. — ათას რვაას სამოცდათხუთმეტი წელი... დიას, მე და პოუნი ბილი ბორცვზე ვიცდით, შუაგულ პრერიაში „ჩუუ, — მუხუნება პოუნი ბილი. — ყურბი მიუგდეს! პრერია უზარბაზნო სცენასავითაა, ყველაფერი მზადაა, ჭებაქუხილის ატეხვის დროა. ქუსს. ჯერ ყრუად კიდევ ერთხელ დაიქუსა. ამჯერად უფრო ახლოს, უფრო ხმაშაღლა. პრერიისკენ, სადამდეც თვალი მისწვდება, შავი ელვის ისრებით დღეებითლი ავი ტყვიისფერი ღრუბელი მოინეგს. — დაბნედა-დაბნედა მოცურავს, სიგანეშიც ორომდედაათი მილი იქნება, სიგრძემიც, სიმაღლით ერთი მილი იქნება, მიწიდან სულ რაღაც დღეშითაა და შორებული. მე კი ბორცვზე ვდგავარ და გავიძახი: „ღმერთო, შემიწალებე!“ დედამინა ფრთხილდებს, თითქოს გადარეული გული იყოს, ბიჭებო, შიშით შეჰყრობილი გული. მე ვერხვის ფოთოლივით ვთრთი და ვცახცახებ. დედამინა კანკალებს. მეხი გრუხუნებს, ქუსს. ო, როგორ ქუსდა, როგორ გრუხუნებდა, ეს ღრუბელი კი სულ მოინეგდა და ბოლოს მთელ ქვეყნას გადაეფარა. „ისინი არიან!“ — ყვირის პოუნი ბილი.

ის ღრუბელი ღრუბელი კი არა, ქვიშა იყო! არა ორთქლი, არა წვიმა, არამედ ქვიშა, შიშით პრერიიდან წამოხვეტილი ქვიშა უწმინდე-სად დაფულ ფქვილს მგავდა, ყვავილის მტვერს, და მუხზე ბზინავდა. იმიტომ რომ ახლა მხეც გამოჩნდა ცაზე. მე ისევ ვყვირი... რატომ? რატომ ისე და იმიტომ, რომ ერთბაშად თითქოს ამ მტვერს ჯოჯოხეთის ცეცხლი ეძგერათ, თითქოს ფარდა გადას-

წიესო, — და მაშინ მე ისინი დავინახე, გვეცივებით, საუკუთარი თვალით დავინახე, უძველეს პრერიათა დიადი/საბიყო — ბიზონები და კამეჩები! პოლკოვნიკი დადუმდა; ხლოო როცა სიჩუმე აუტანელი გახდა, განაგრძო:

— თავები გოლიანი ზანგის მუშტებივით შქონდათ, სხეულები — ორთქლმავლებივით. გგონებოდათ დასაქუთში ოცი, ორმოცდაათი, ორასი ათასი ზარბაზანი და აქუხეს, ჭურჭრებს გზა აებნათ და ახლა აქეთ მოჰქირდა, გზადაგზა კი ნაპერკლებს აბნევნო, თვალები ანთებულნი ნავეერცლებივით აქეთ, მოჰქირან და სადაც არის, სიცარიელეში დაინთქმებიან...

მტვერიც ცაას სწვდებოდა, ვუყურებ და ვხედავ: ფაფრენი აშლიათ, მიჰქირან კუზბანი ზურგები, ნამდვილი ზღვაა, შავი ბანჯგვლიანი ტალღები მოღელავს და ადიჩაღის... „ესროლე! — მიყვირის პოუნი ბილი. — ესროლე!“ მე კი ვდგავარ და ვფიქრობ: მე ხომ ახლა ღვთის სასჯელივითა ვარ... და ვუყურებ, როგორ მოედინება გადარეული ნიაღვრად მძვინვარე ძალა, თითქოს ღვთის მზისით შუღამე შემოიჭრა, თითქოს უსასრულო შავი ელვარე, მწუხარე და დაუბრუნებელი სამგლოვიარო პროცესია მოედინებაო, მერედა განა შეიძლება სამგლოვიარო პროცესიას ესროლო, რას იტყვიო, ბიჭებო?... შეიძლება? იმ საათში მე ერთადერთი რამ მინდოდა — ისევ ავარდნილიყო ქვისის ბული და თვალთაგან მიმფარვოდა, ბედის ეს შავი, მრისხანე სილუეტები, აღარ მეყურებინაროგორ ესთეპებოდნენ ერთმანეთს ამორტეგებულნი. და თქვენ წარმოიდგინეთ, ბიჭებო, მტვერიც კვლავ ავარდა

რემი ბრილბერი
დროის
მანძილზე

დროის განაგებება

და დამალა მილიონი ჩლიქი, მთელი ეს გრუსუნნი, ქუხილი, ქარიშხალი და გრიგალი, რომ გამოიწვია. პოუნი ბილმა ერთი კი შეიკურთხა და ღონივრად გამკრა მხარის მაგრამ მე მიხაროდა, რომ ერთი მისხალი ტყვიაც კი არ დავეშინე ამ ღრუბელს, იმ ძალას, მასში რომ იმალებოდა. სულ ასე ვიდგებოდი და თვალს არ მოვატყობდი და ვუყურებდი, თუ როგორ მიედინებოდა ჩემს თვალწინ უზარმაზარ ბორბლებზე, ბიზონების მიერ ატეხილი ქარიშხლის საფარქვეშ თავად დრო და როგორ მიქანებოდა მათთან ერთად როგორ ინთქმებოდა მარადიულობაში.

ერთი... სამი... ექვსი საათი გავიდა, სანამ ქარიშხალი შორიზონტს გადაივიდა და ნაკვეთივითა ადამიანებისგან, რომლებიც ჩემსაკენ კუთილები როდი იყვნენ. პოუნი ბილი სადავაც გაქრა, მე მარტო დავიჩინე, სულ დავეყრუვდი და თითქოს, გავქვაფიდი. მერე წავედი, ასი მილი ვიარე სამხრეთისაკენ უახლოეს პატარა ქალაქამდე. მივდიოდი და ადამიანთა ხმები არ მესმოდა, და ძალიანვე მიხაროდა, რომ არ მესმოდა. მინდოდა, რომ ყურებში ისევ მესმოდა. მე ახლაც მესმის ის ხმა, განსაკუთრებით ზაფხულობით, აი ასეთ დღეებში, ახლა რომ არის, როდესაც წვიმა კვლად არის აღმართული ტბაზე... საშინელი გრუსუნნი, სხვას რომ არაფერსა ჰგავს... ნეტავ, ერთხელ თქვენც გაბაგონათ...

ოთხის ნახევარწყვიდად ში პოლკოვნიკ ფარდლის ცხვირს სინათლე გასდიოდა, როგორც სიფრიფანა ფაიფურის ჭიქას, რომელზეც ძალზე ბავი და ოდნავ თბილი ფორთოხლის ჩაი ჩაუსხამთ.

— დადინა? — იკითხა ბოლოს დუგლასმა.
— არა, — უპასუხა ჩარლიმ — უბრალოდ ბატარეებს მუხტავს ხელახლა. ისმოდან პოლკოვნიკის ხშირი სუნთქვა, თითქოს დიდხანს ურბენია და სული ვერ მოუთქვამსო. მერე თვალი გაახილა.

— დაიხ, სერ? — შეაგება აღფრთოვანებულმა ჩარლიმ.

— გამარჯობა, ჩარლი — და პოლკოვნიკმა გაოცებული სახით გაუღიმა დანარლიმ.

ჩენ ბიჭებს.

— ეს დუგლასია, ეს კი ჯონი, — უთხრა ჩარლიმ.

— მოხარული ვარ თქვენი გაცნობისა, — ბიჭებო ბიჭები მიესალმნენ პოლკოვნიკს.

— კი მაგრამ ის სადღა... — ისევ ნაშოიწყო დუგლასმა.

— ო, რა რეგენი ხარ! — ჩარლიმ გვერდში უთავაზა დუგლასს, მერე პოლკოვნიკს მიუბრუნდა — სერ, თქვენ ამბობდით, რომ... — რაო, მე ვამბობდი რამეს? — ჩაილულულა მოხუცმა.

— ჩრდილოეთისა და სამხრეთის ომზე თუ ახსოვს რამე, — დაბალი ხმით უკარნახა ჯონ ჰაქმა.

— მახსოვს თუ არა სამოქალაქო ომი? — აფორიაქდა პოლკოვნიკი — მახსოვს რომელია! — ხმა აუთროლოდა, და ისევ მიილუთა თვალები — ყველაფერი მახსოვს, ყველაფერი, ოღონდ... მაინც ვის მხარეზე ვიბრძოდი?

— რა ფერის მუნდირი გექ-

ვათ? — ჰკითხა ჩარლიმ.
— ფერები მერევა, — ჩაილაპარაკა პოლკოვნიკმა. იყრებოდა მკრთალდებდა. ჩემ გვერდით ჯარისკაცებს ვხედავ, მაგრამ ვარც ჩანია, ვცუღარ ვიხსენებ, რანაირი ჯარაჯები აცვიათ, ან თავზე როგორი ქუდეები სურათი — ნაცრისფერი თუ ლურჯი. მე ილინოისის შტატში დავიბადე, ვირჯინიაში ვსწავლობდი, ცოლი ნიუ-იორკში შევირთე, სახლი ტენესიში ავიშენე, ახლა კი, სიცოცხლის მინურულს, მადლოდა ღმერთს, ისევ აქა ვარ, გრინ-თაუნში. ახლა გესმით, რატომ ამერია ფერები?

— ის ხომ მაინც გახსოვთ, მთების რომელ მხარეს იბრძოდით? — ჩარლი ძალზე ხმადაბლა ლაპარაკობდა.

— მზე თქვენგან ხელმარჯვენა ამოდიდა თუ ხელმარცხნივ? კანადისკენ მიიწევდით თუ მექსიკისკენ?

— ზოგჯერ მზე თითქოს ჩემი ჯანსაღი, მარჯვენა ხელის მხრიდან ამოდიოდა, ზოგჯერ კი მარცხენა მხარეს უკან და ჩვენ ხან იქით მივდიოდით, ხან აქეთ. მას შემდეგ სამოცდაათი წელი მაინც გამოსხდა. რა გასაკვირია, რომ ამ ხნის განმავლობაში დამვიწყებოდა, რომელი მხრიდან ამოდიოდა მზე.

— რომელიმე გამარჯვებები თუ გახსოვთ? რომელიმე ბრძოლა ხომ მაინც გაქვთ მოგებული?

— არა, არ მახსენდება, — მოხუცი პოლკოვნიკის ხმა თითქოს სადავაც შორიდან მოისმის — არავინ არას — დროს არაფერს არ იგებს. ომში საერთოდ არ იგებენ, ჩარლი. ყველა მხოლოდ ავება, და ვინც უკანასკნელი წააგებს, ზავსაც ის ითხოვს. მე მხოლოდ მარცხები მახსენდება, მარცხები და სიმწარე, კარგი კი მხოლოდ ის იყო, რომ ყველაფერი დამთავრდა. შეიძლება ითქვას, რომ ეს გამარჯვება იყო, და ზარბაზნები აქ არაფერ შუაშია. თუმცა თქვენ ალბათ ასეთი გამარჯვების ამბავი არ გაინტერესებდათ, არა? — ანტიტიმში, — თქვენ ჯონ ჰოვმა. — ანტიტიმის შესახებ ჰკითხე.

— მე ნამყოფი ვარ იქ.
ბიჭებს თვალები გაუბრწყინდათ.

— ბულ რანი, ბულ რანის შესახებ ჰკითხე...

— მე ნამყოფი ვარ იქ — ძალიან ხმადაბლა თქვა პოლკოვნიკმა.

— შაილოზე რაღას იტყობდი?

— მე მთელი ჩემი სიცოცხლე ვისწინებ მას და საკუთარ თავს ვეუბნები, რა სირცხვილი და თავის მოჭრაა, რომ ასეთი ლამაზი სახელწოდება მხოლოდ ძველ საბრძოლო ქრონიკებს თუ შემორჩა.

— ესე იგი, შაილოს შესახებ. სამტური, ფორტ სამტურის ამბავი?

— იქ მე დენტის ვეაშლის პირველი ბოლქვები მინახავს, — ოცნებაში წავიდა პოლკოვნიკი — ბევრი რამ მისწავნებდა, ძალზე ბერეო... სამღერებიც მახსოვს: „პოტომაკაზე სინყნარე, ჯარისკაცებს მშვიდად სძინავთ; მათი კარვები შემოდგომის მთავარი შუქზე ბზინავენ...“ გაგრძელებაც მახსოვს: „პოტომაკაზე სინყნარე, მხოლოდ ტალღა შრილღებს; მოკლული გუშაგები აღარ გაიღვიძებენ...“

ხოლო როცა მათ კაპიტულაცია გამოაცხადეს, მისტერ ლინკოლნი თეთრი სახლის აივანზე გამოვიდა და ორკუბიტის სთხოვა დაეკრა „სადარაჯოზე იდევით...“

მე რეკ ვიერთ მა ბისტონელმა ლედიმ ღამით შეთხზა სიმღერა, რომელიც ათას წელს იცოცხლებს:

„ჩვენი თავლნათლივ დავიანხეთ — უფალი ჩვენი ზეციდან ჩამოდის; იგი ფეხვეშქელავს ვაზს, რომელზეც მორისხანების მტყუნები მნიფს...“

ღამ-ღამობით მე თვითონაც არ ვიცი, რატომ ტურებს ვამორბავებ და ჩემთვის ვმღერო „დიდება თქვენდა, დიდება, დიქსის მეომარნი! იდექით მშობლიური ნაპირების სადარაჯოზე...“

და „როცა ჩვენი გმორები გამარჯვებულნი დაბრუნდებიან, მათ დაფნის გვირგვინებით შეამკობენ, მათ მუხსარე ოვაციებით შეხვდებიან...“

რამდენი სიმღერა გაისმოდა ორივე მხარე მღეროდა, ქარს ხან სამხრეთისკენ მიჰქონდა ისინი, ხან ჩრდი-

ლოეთისკენ“ „მოვდივართ, მამაო ჩვენი აბრამ, მოდის სამასათასიანი ლაშქარი“, „ბანაკი დავცეთ, ბიჭებო, კარვები გავშალეთ...“ ბებერი მეომრის სხმა თანდათან ჩაჩუმდა.

ბიჭები დიდხანს არ ტანჯებულან. მერე ჩარლი გაძლასს მიუბრუნდა და ჰკითხა:

— აბა, ახლა რას იტყვი, პო თუ არა?

დუგლასმა ორჯერ ხმამაღლა ამოიხრბა და უპასუხა:

— რა თქმა უნდა, პო.

პოლკოვნიკმა თვალები გაახილა.

— რაო, რაო? რაზე ამბობთ „პოს“?

— რა თქმა უნდა, თქვენ დროის მანქანა ხართ, — ჩაილუღლულა დუგლასმა.

პოლკოვნიკი დიდხანს უყურებდა ბიჭებს. მერე თითქ-

მის შიშით ჰკითხა:

— მაშ თქვენ ასე მეძახით?

— დიახ, სერ, ასე.

— დიახ, სერ.

პოლკოვნიკი ნელა გადამწვა სავარძლის საზურგეზე, ბიჭებს მაიჩრდა, მერე ხელებზე დაიხიდა, მერე შიშველ კედლებზე გადაიტანა მზერა. ჩარლი ადგა.

— ჩვენი წასვლის დროა. კარგად ბრძანდებოდეთ, პოლკოვნიკო, მადლობთ.

— რაო? აა, დიახ, კარგად იყავით, ბიჭებო, კარგად.

დუგლასი, ჯონი და ჩარლი ფეხაკრეფით გაემართნენ კარისკენ. წინ ჩაუვინო პოლკოვნიკს, მაგრამ მან თითქოს ეურც კი შეამჩნია ისინი. ქუჩაში რომ გავიდნენ, მეორე სართულის ფანჯრიდან პოლკოვნიკის ხმა მოეს-

მათ: — ეპეი! სამივე შეკრთა. ზეითი იწხედეს.

— ბატონო, სერ, პოლკოვნიკი გადმოიყვია და ხელი დაუქნია ამ ბიჭებს.

— მე ვიფიქრე თქვენს ნათქვამზე, ბიჭებო.

— დიახ, სერ?

— თქვენ სასველით მართალი ხართ მიკერის, თერთონ როგორ ვერ მივხვდი? დროის მანქანა, რაღა თქმა უნდა, დროის მანქანა!

— დიახ, სერ.

— კარგად იყავით, ბიჭებო, როცა მოგინდეთ, შემომიარეთ, ნებისმიერ დროს მოდით.

ქურჩის ბოლოს რომ მიადნის, ბიჭებმა უკან მიიხედეს — პოლკოვნიკი ისევ ხელს უქნევდა. მათაც დაუქნის უპასუხად ხელი, სამივემ რაღაც სიტობი იგრწონ, ესამოვნათ. მერე გზა განაგრძეს.

— უფ, ფფფ — ათუხთუხდა ჯონი. — ახლა ავდგები და წარსულში გავემზავერები, თორმეტი წლით უკან.

— მართალი ხარ, — ჩაილაპარა ჩარლიმ და პოლკოვნიკის სახლს მიხედა, სადაც სიჩუმეს დავეანებინა.

— ასი წლით უკან კი ვერ ნახავდი.

— პო, არა, ასით ვერა, — დაეთანხმა ჯონი. — არადა, რა მოგზაურობა იქნებოდა! მანქანა თუ გინდა, ეს არის!

მცირე ხანს უჩუმრად მიბიჯებდნენ, თაჩრალულულები. მერე ლობეს მიადგნენ.

— ვინც ბოლო გადაახტება, გოგაო, — შესძახა დუგლასმა. მთელი დარჩენილი გზა ჯონი და ჩარლი დუგლასს დორას ეხადგნენ.

თარგმანი
ნელი კალანდამი

რევი ბრეპერი
დროის
მანქანა

ქვეყნად იმდენი გუზაუმი

მრისხანე ექსპონატები

ავსტრალიის ჩრდილო-აღმოსავლეთის ერთ-ერთ პატარა ქალაქში არსებობს მუზეუმი, რომლის მნახველებსაც შეუძლიათ იხილონ სიცოცხლისთვის საშიში ზღვის ცხოველები და მცენარეები. მუზეუმის ყველაზე მრისხანე ექსპონატია მედუზა კობრა, რომელსაც ზღვის კრაზანასაც ეძახიან. მედუზას 12 მეტრის სიგრძის საცეცის მცირე შესებაც კი ჯერ სპაზმებს იწვევს, მერ კი გულის გაჩერებას. არანაკლებ საშიშია ზღვის ვევილიც, რომლის შხამიც 10-40 წამში კლავს გაუფრთხილებელ მოცურავეებს.

დუქანი, სადაც ვერ ისადილებ

უნგრეთის დედაქალაქის გარეუბანში არსებობს დუქანი-მუზეუმი „ფორტუნა“, სადაც თავმოყრილია უნგრული და ევროპული კულინარიის 300 წლოვანი განვითარების ამსახველი საგნები-ჭურჭელი, ძველთურთ ავეჯი, მენიუები, კერძების რეცეპტები, სახელგანთქმული კულინარების დიპლომები. ისე რომ „ფორტუნაში“ საქმელად

კი არ დადიან, არამედ დასათვალიერებლად.

ყველაზე მხიარული გუზაუმი

სან-ფრანცისკოს უნივერსიტეტთან არსებული მუზეუმი ყველაზე მხიარულია მსოფლიოში. აქ თავმოყრილია ყველაფერი, რაც ადამიანს აცინებს: ანეკდოტები, კარიკატურები, სათამაშოები, სახალისო სიმღერები, თავშესაქცევი ლექსები. გარდა იმისა, რომ მუზეუმი მნახველებს ამხიარულებს და ახალისებს, იგი ეხმარება ექიმებს დაადგინონ, თუ როგორ ზემოქმედებს სიცილი ადამიანის ორგანიზმზე.

ნათურები 45 ქვეყნიდან

გერმანიის ქალაქ კიოლნში არსებობს ინჟინერ ჰერბერტ ვოლმანის მიერ დაარსებული ელექტრონათურების მუზეუმი. ვოლმანის მიერ 45 ქვეყანაში შეგროვილ ექსპონატებს შორის ყველაზე პირველი ნათურებიც არის და ყველაზე თანამედროვეც- ყველაზე პატარა მათ შორის ასანთის ღერის თავისხელაა, იგი ელექტროხელსაწყოებისთვის არის განკუთვ-

ნილი. ყველაზე დიდი, 50 სმ. დიამეტრის ნათურა კი დიდ კინოსტუდიებს ანათებს.

ვინ რას აბროვებს?

პარიზის დეკორატიული სელონების მუზეუმში მოწყობილ გამოფენაზე ექსპონირებული იყო კერძო კოლექციები, რომლებშიც ათასნაირი რამ იყო წარმოდგენილი: რესტორნის მენიუები, ლილეები, მეტროს ბილეთები, შაქრის ტარა, თუთიყუშების ფიტულები, ქოქოსის ქვისები, აირწინალები...

გუზაუმი საკუთარ სახლში

იუკოსლავიის ერთ-ერთი სოფლის მკვიდრმა ლ. სორვაკმა თავისი სახლის მოზრდილი ოთახი დაუთმო მუზეუმს, სადაც მის მიერ საკუთარი მიწის ნაკვეთის დამუშავების დროს ნაპოვნი ნივთები გამოფინა. ოცი წლის მანძილზე გლეხის გუთანს ანტიკური მონეტების მთელი კოლექციაც ამოყვა, ძველ რომაელთა, სარმატთა და კელტთა თიხის ჭურჭელიც, ნეოლითის ხანის ქვის ნაჯახებიც და ოთხიათასი წლის ბრინჯაოს ნაკეთობებიც.

ვის რა ეცვა ვინაზე?

ნახევარი საუკუნის წინ ჩეხეთის პატარა ქალაქ ზლინში ძმებმა ტომაშ და ანტონ ბატიებმა ფესხადმლის წარმოებას ჩაუყარეს საფუძველი. დროთა განმავლობაში კონცერნი იმდენად გაძლიერდა და გაიზარდა, რომ მსოფლიოს მრავალი ქვეყნიდან ლებულობდა შეკვეთებს. ფესხადმლის ფაბრიკაში საკუთარი მუზეუმიც აქვთ, სადაც გამოფენილია ყველაფერი, რაც კი ადამიანს ოდესმე ფეხზე სცმია: ინდიელთა მოკასინები და თურქული ქოშები, ქალამნები და ქალის წვრილქუსლიანი ფესხადმელი, იპონელების, არაბების, ზანგების ფესხადმელი, საშინაო ფაჩუჩები, ფოსტლები, ჩექმები... მუზეუმის დამთვალიერებლები ფესხადმლის წარმოების ტექნოლოგიის განვითარების ისტორიასაც ეცნობიან. აქ წარმოდგენილია ხარაზის დაზვაც, მისი სამუშაო ხელსაწყოებიც, ხის კალპოტებიც.

ამ

კარტოფილისადმი მიძვნილ მუსიკას უსმენენ

ბრიუსელში არსებობს კარტოფილის მუზეუმი. მის მნახველებს შეუძლიათ გაეცნონ ამ ძვირფასი კულტურის ისტორიას, მოყვანასა და სელექციას, მოისმინონ იოჰანსებასტიან ბახის მუსიკალური პიესა, რომელიც დიდმა კომპოზიტორმა კარტოფილს მიუძღვნა.

სიფყვის კანა

ბელღარი: — ღარის ხიდი. ხეზე, ხრამზე გადებული ღარი, რომელშიც წყალი (რუ, არხი) მიედინება.

ოდოქდერი: — თავთავდასხმული მწვანე ყანა (პურის, ქერის, ფეტვის). ეს სიტყვა შექმნილია ორი სიტყვის (ოდოქი და დერი) შეერთებით. ოდოქი, საბას განმარტებით, ნიშნავს დაუმწიფებელ, სიმაგრე ნაკლებ მარცვლულსა და ხილულს, დერი — ბალახეულის ტანს. ოდოქდერის დაედაპირველი სახე იყო ოდომდერი, შემდეგ დსგავლენით შეიქცა ელ, და მივიღეთ ოდოქდერი.

ეინელილი: სანათი, იგივე კვარი — უმთავრესად ფიქვებსა, ვინაიდან ყველა ხეზე უფრო კარგად ცეცხლი ფიქვს ეკიდება. კაცი რომ წითურია, იტყვიან — ეინელილი ივითაო.

"Levis", "Wrangler", "Lee" და სხვები

როგორი მოკრძალებულად უნდა იყოს დღეს თქვენი ოჯახის ბიუჯეტი, მშობლები მაინც ახერხებენ თი-

თო ხელი ჯინსი გიყიდონ. ყოველდღიურად სახმარად, სკოლაში, სახლში, ეზოში, მოგზაურობაში, შრომაში

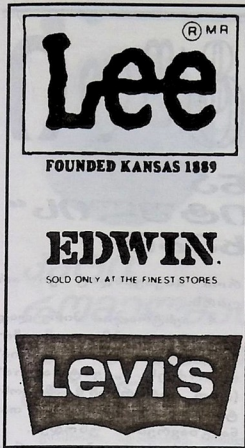
მას სომ შარვალი ვერ შეედრება. მე თქვენ გეტყვით და უთოთი გატყვივინება, ზედ გადაყოლა და ხაზების გამოყვანა სჭირდება თუ საკიდარზე ან სკამის ზურგზე ტოტი ტოტზე მიდებით გადაკიდება?! გაირეცხება სარეცხ მანქანაში, ჩაიცვამ და გინდა ფეხბურთი ითამაშე, გინდა სკოლაში წადი, გინდა მთაბარი დაიარე — ყველგან ერთნაირად გამოგადგება და გასიამოვნებს, დაილოცოს მისი მომგონი!

მაინც ვინ უნდა ვლოცოთ, ვის უნდა უმაღლოდეს მთელი მსოფლიო ამ საოცრად პრაქტიკული სამოსის შექმნას?

პირველად ჯინსიანი მაშაკაცი 134 წლის წინათ გამოჩნდა. დღეს კი...

ვიღას არ აცვია დღეს ჯინსი? ყველაზე დიდი სახელმწიფოს პრეზიდენტი გნებავთ, კლასიკოსად მიჩნეული მწერალი, მსოფლიოში აღიარებული მეცნიერი, საყოველთაოდ ცნობილი კინოვარსკვლავი, მზით გარუჯული კოვბოი, მილიონერი ბიზნესმენი, რიგითი სახელმწიფო მოხელე, მაღალი მოდის მამათავრები და მიმდევრები, თუ მაღალმთიანი სოფლის მკვიდრი — ყველა სიამოვნებით იშრომებს ამ საოცრად პრაქტიკულ, მო-

ხერხებულ შარვალს, გარეცხვითაც რომ ადვილად ირეცხება, არც უთოობა სჭირდება და არც მაინც დაამინც დიდი გაფრთხილება, სიცხვეშიც რომ ვარგა და ზაფხულშიც რომ მშვენიერი სატარებელია.

თუმცა დღეს უმრავლესობა ჯინსს, ისევე როგორც ბევრ სხვა რამეს, ამერიკულ ნაწარმად მიიჩნევს და ოფიციალურადაც ეს ქვეყანა მის სამშობლოდ მიჩნეული, ამბობენ, რომ სულ პირველები ჯინსის შარვლით გუნული მებღვაურები დაიარებოდნენ, რომლებმაც ძალიან მალე შეაფასეს პატარა ფრანგულ ქალაქ ნიმში წარმოებული შარვლის (მაშინ მას „დე ნიმი“ ერქვა) ყველა სიკეთე. მოგვიანებით ამ ქსოვილის მწარმოებელი ფაბრიკანტები საეკლესიო ეზზეკუციონით შეშინებულნი ინგლისში გადაიხვეწნენ. როგორც ამბობენ, 1853 წლის 14 მარტს ბავარიელმა ემიგრანტმა ლევი შტრაუსმა ოქროს მაძიებელ, პრერიების მოყვარულ ამერიკელებს საკარვე ქსოვილისგან შეკერილი შარვლები

შესთავაზა, რომლებიც სწორედ რომ მისწრება აღმოჩნდა სავსე ცხოვრებას შეწვეული ბედისმაძიებელი გამოსაცემისთვის. ორი ათეული წლის შემდეგ „Levi's“-ის უკანა ჯიბებზე ამობრუნებული „M“-ის მსგავსი დალიანდაგებული ზოლები გაჩნდა, რომლებიც სიმბოლურად კალიფორნიის მთის არწივს გამოსახავდა. ფირმა მერეც ცდილობდა, რაღაცით მაინც ყოფილიყო ჯინსის სხვა მწარმოებლისგან გამოირჩეული. არწივს უკანა ჯიბებზე ჩაკერებული ტყავის ეტიკეტი დაემატა და „ლევის“ კიდევ კარგა ხნით ინარჩუნებდა ლიდერობას კონკურენტებს შორის. გასული საუკუნის დამლევსლა წამოენივნენ „Lee“ და „Wrangler“, მათ კი სხვა ფირმებიც ჩაუდგინენ

კვალში. დღეს ყველას თავისი მომხმარებელი ჰყავს. დიდი უმრავლესობა „რაიფლის“ „ლევისს“ ამჯობინებენ, კალვინ კლაინის ნაწარმი უფრო ყმანვილებისთვის, მოზარდებისთვის არის უპრიანი, „დი ზელი“ მაინცდამაინც ექსცენტრიკებს უყვართ. თავდაპირველი ლურჯი ფერის გარდა, მოგვიანებით სხვა ფერის — მწვანე, შავი, ყვავისფერი, იისფერი ჯინსების წარმოებაც დაიწყო, ლურჯი ჯინსი დღესაც კლასიკურად რჩება და იგი აშკარად დომინირებს. და მაინც ჯინსი Blue jeans — ად — უქმე დღის „ფორმად“ რჩება და მხოლოდ ელემენტალური ეტიკეტის უცოდინარი, ან ეპატაჟის მოყვარული ადამიანი თუ მისცემს თავს უფლებას ჯინსში ჩაცმული მივიდეს თეატრში, ოფიციალურ მიღებაზე ან საქმიან შეხვედრაზე.

ცხრა კლიტიკული

საქართველოს
საგარეო
საზღვაო
საზღვაო
საზღვაო

1. ბროლა, ხარისთვალა, რქაწითელი, კლარჯული, ძველ-შავეი, ოჯალეში, კრახუნა... შეავსეთ თქვენთვის ცნობილი ქართული ყურძენ-ვახის ჯიშების სია.

2. აზარფემა, კულა, ყარყარა, ხელადა, ჭინჭილა... — კიდევ რომელ საღვინე ჭურჭელს ხმარობდა ქართველი კაცი ოლითგანვე?

3. ყურძნის ფეხით დასაწურად განკუთვნილ მოწყობილობას კახეთში ნაი, ჭყვია, გურია-იმერეთში — საწნახელი, სამეგრელოში — რაქა-ლიჩხუში — ?

4. მტევნებიანად აჭრილ ვაზის ტოტს ჩხა ჰქვია, გრძლად ასხმულ ყურძნის მტევნებს — ჯაგანი, ვაზის მოკლედ აჭრილ წყვილმტევნიან რქას რალა ჰქვია?

5. მთელ საქართველოში მექვევრობა-მეჭურჭოებით განთქმულია სოფლები: კახეთში — ანავა, ვარდისუბანი, აყათო, ახალსოფელი; ქართლში — ცხავატი; გურიაში — აყეთი; სამეგრელოში — ნამიკოლაო; ლეჩხუში — საირამე; იმერეთში — ?

6. რომელი ტრადიციული ჭურჭლით გადაქაჩონდა ქართველებს ღვინო და ტბილი შორ მანძილზე?

7. რა ჰქვია ყურძნის ღვთაების პატივსაცემ რიტუალს, რომელსაც ახალწლის საღამოს ან მეორედ ღვინო ასრულებდნენ საქართველოში?

8. რა წარწერა — ლექსი უძლვობა ნიკოლოზ ბარათაშვილმა ცნობილ ნუმისმატიკოსს, პოეზიის მოყვარულს, დეკაბრისტ მ. პ. ბარათაშვილს (კნიაზ ბარათოვს) აზარფემის შესამკობად?

9. რა ერქვა ქართველ მეფეთა კარზე საღვინის უზენაეს გამგეს?

წინა „ცხრა კლიტიკული“ პასუხები

1. „დაპკარ“, „დაუხვიდ“ და „არ გაუშვა“ საქართველოს უძველესი ციხეების სახელებია. ირაკლი აბაშიძე გადატანითი მნიშვნელობით ხმარობს და მხატვრულ განსაზღვრებად იყენებს მათ ვითარცა საქართველოს, ქართველი ხალხის გამირობისა და შეუდრეკელობის სიმბოლოს. ჩვენი ხალხი მუდამ მზად იყო მომხვედური მტრის დასახვედრად („დაუხვიდ“) და მოსაგერიებლად, მუდამ მედგრად სცემდა („დაპკარ“) ყველას, ვისაც მისი დაპყრობა უნდა და ცოცხალს არავის არ გაუშვებდა („არ გაუშვა“).

2. მირიან ივერი ნიკოლოზ ბარათაშვილის ფსევდონიმია.

3. ხატოვანი გამოთქმა „რას მეთოთხმეტები“ იხმარება მაშინ, როცა გვინდა ვინმეს ვუთხრაო, რა უბრალო საქმეზე მედავებიო. ვახტანგ მეფის კანონთა კრებულის ძალით, ქალი მამის მეგვიდრეობის მეთოთხმეტედ ნაწილს ეღებოდა. დაქვრივებულ ქელსაც, თუ იგი გათხოვებას მოინდომებდა, გარდაცვლილი ქმრის ქონების მეთოთხმეტედი ერგებოდა, რაც სხვების ნილთან შედარებით მეტად მცირედად ითვლებოდა. ამ ნაწილზედაც დავა იმართებოდა ხოლმე. თუმცა ზოგჯერ ამ დავად სულაც არ ღირდა ეს მეთოთხმეტედი. სწორედ ეს დავად სარჩულად ამ ხატოვან გამოთქმას, რაც ნიშნავს დავის ატეხას იმდენად უბრალო საქმეზე,

რომ ხსენებადაც კი არ ღირს.

4. ავსტრალია პირველად პოლანდიელებმა აღმოაჩინეს და „ახალი პოლანდია“ დაარქვეს. „ავსტრალია“ (ლათ. „სამხრეთი“) ამ კონტინენტს ჯეიმს კუკის თანამგზავრებმა უწოდეს.

5. ეს სიტყვები ვიორჯი ლეონიდის მშვენიერი მოთხრობის „ჩორენის“ გამირს ჩორენს — ეკუთვნის.

6. „ანტარქტიკა“ ორი სიტყვისაგან შედგება: „ანტ“ ბერძნულად დათვის ნიშნავს (ძველად ბერძნები დიდი დათვის თანავარსკვლავედის მეშვეობით აგნებდნენ ჩრდილოეთს), აქედან დაუერქვა ჩრდილო-პოლარულ მხარეს — არქტიკა. „ანტი“ სანინაალმდეგოს ნიშნავს.

7. სიტყვა-სიტყვით „ანტარქტიკა“ ნიშნავს „არქტიკის სანინაალმდეგო მხარეს“.

8. „კალმასობის“ ავტორი იოანე ბაგრატიონია.

9. ორთაქალისა ახლანდელ სამახი არაგველებს ბაღს ერქვა. იგი მეფე ერეკლე II ბრძანებით გაშენდა. ეკუთვნოდა მეფე გიორგი XII. მისი გარდაცვალების შემდეგ ბაღები არქიეპისკოპოს დოსიფეოს ფიცხელაურის ხელში გადავიდა. მდებარეობდა თბილისის აღმოსავლეთით, საკუთრივ მტკვარსა და მისი ერთი მცირე ტოტით შექმნილ კუნძულზე, ხარფუსს, ნავთლუსსა და დირსიჭალას შორის, ჰქონდა წრისებრი ფორმა. იყო თბილისელთა დასახვედელი ადგილი ზაფხულობით.

კაცი, რომელმაც დედამიწა აწონა

გაიანობო აღამიანსუ, რომლის წყალობითაც შესაძლებელი გახდა დედამიწის წონის დადგენა; რომელმაც ორი საუკუნის წინათ იმდენად ზუსტი სასწორი დაამზადა, რომ რამდენი არ უპირტიტეს თანამედროვე მეცნიერებმა მისი შემუშავებით მიღებულ შედეგს, მასიც კერაფერი აღმოაჩინეს შეცდომამ ერთსაგეგარ პროცენტზე საკლები შეადგინა.

ეს აღამიანი ინგლისელი ქიმიკოსი და ფიზიკოსი პერი კეპლენი გახლავთ.

კეპლენიშო საკვარველო უკველესი დროიდან იყო ცნობილი ოხლესიშო. ამ გვარში მისიტრეზიცი ურიენი, ცნობილი ხარღლებიც და, თქვენ წარმოიდგინეთ, მკობრეც კი, შეცხიერი კი სერისრმდე არავის ეყოფა. პერი კეპლენიშო არცერთ მთავანს არ ჰგავდა არც თავისი მოსოლმხეველობით, არც ინტერესებითა და საქმიანობით. თუმცა იგი ღორღი და თავის ქაქუკანაში ეროურთი უმღარერესი აღამიანი იყო, გართობისთვის ვერ იცლიდა და საზოგადოებაშიც იშვიათად წნდებოდა. დროიც, სახსრებაც, მიუღო თავის ცოდნასაც და უხარშესამდელობებაც იგი მეცნიერებას, (იქნებ ახდომებდა. ნაფიქრებელი მოწყობილობისა თუ ხელსაწყოების შესაქმნელად საუკეთესო მასალებს იძებნა და საუკეთესო მექანიკოსებს იწვევდა. ხანამისოდ კი იგი ნამდვილად არ იშურებდა ფულს. სახსაროდ იმდენს რამ აღმოაჩინა, გამოთვალა, შექმნა და დააღიხა, რომ დაჯერება ჭირს.

გეოცენტრულობით, რომ წყალობით წყალობადსა და ეახგბადისგან შედგება, ის კი ალბათ ცოტა თქვენგანმა უწყის, რომ ეს ფაქტი 1784 წელს სწორედ პერი კეპლენიშო დაადგინა.

ცხადია, ისიც იცით, რომ პერი ეახგბადისა და ასოტის ნაერთია. ახლა კი ისიც დავისომეთ, რომ პირველად კეპლენიშო განსაზღვრა რამდენი ეახგბადი, და რამდენი ასოტია პერიში. ხოლო ეახგბადის წვის შედეგად წყლის ქიმიური შედგენილობაც მანვე დაადგინა, იგი გახლდათ პირველი ქიმიკოსი, რომელმაც ელექტრული ნაპერწკლის მეშვეობით მიიღო ასოტის ეახგბადები და მათი თვისებები გამოიკვლია. მანვე დაამუშავა აირთა შერეოვების გავმენდისა და შესწავლის მეთოდიცა, რომლის საშუალებითაც პირველმა შეძლო სუფთა წყალობადის და ნახშირორჟანგის მიღება, მათი სიმკვრივის და სხვა თვისებების დადგენა. ეს ქიმიანი, გახაოცარია, მაგრამ პერი კეპლენიშო ფიზიკაშიც უდიდესი აღმოჩენებით გააკეთა.

სერ ჟერემ წინასწარ განტვრიტა უფრანგი მეცნიერის კოლონის კანონი, პირველმა ჩამოაკალიბა თბოტეკადობის ცნება და სხვა. მეცნიერი ვერც იცლიდა თავისი კვლევებისა თუ ცდების შედეგების საჯაროდ გამოსაქვეყნებლად და არც საჯიროდ მიანინდა ამის გაკეთება. ამიტომაც მოხდა ისე, რომ მის მიერ გაცივლებით ადრე აღმოჩენილ კანონს ელექტრული მუხტებისა და მაგნიტური პოლუსების ურთიერთქმედების შესახებ, რომელიც კერძო მისიგან დასოკიდებლად შ. კერლონმა ჩამოაკალიბა, ამ უკახსანგლის სახელი ეწოდა.

ინგლისელი მეცნიერის ცდათა შორის ეროურთი ყველაზე საინტერესო დედამიწის აწონება. ჩვენს პლანეტის წონის დასადგენად კეპლენიშო აიღო მოვერცხლილი სპილენძის მტვრად წმინდა მკეთილი, ზედ მსუბუქი სასწორის მსრუელა ჩამოაკალიდა, რომელსაც ბოლოებზე 700 გრ. მახის ორი ერთნაირი ტყვის ბურთულა მი-

ამაგრა. უმცირეს ქრომლენსაც მსრუელი ტრიპლქვეტრამ და მკეთილს გრუნდა, ამიტომაც ვწოდა ამ ხელსაწყოს გრებითი სასწორი. ზუსტად გამოთვლილ მანძილზე მეცნიერმა ბურთულების გვერდით სხვა, უფრო მძიმე და მკარად დამაგრებელი ბურთულები მოათავსა. ამ გზით მას მათ შორის მიხიდულობის ძალა უნდა დაედაგინა. იმის მიღწევა, რომ ხელსაწყო არც პერიის მორატობას ემოქმედა, და არც ტემპერატურის შევყობას, ძალზე მკეთილი იყო, მაგრამ კეპლენიშმა ისიც შეძლო. თავისი სასწორი მას უფანჯრეობა ოთახში მოათავსა, რომლის კარიც არასდროს არ იღებოდა, მუდმივ ტემპერატურას კი უშეცდომად იცავდნენ. თავად ხელსაწყო მეცნიერმა კერძოტულ კარდაში ჩაქვეტა. ბურთულებზე დავერებება ნახვრეტებით ნადგმული სამზერი მიღებით, პატარა ტელესკოპით შეიძლებოდა. ამის შემდეგ დაუცხრომელმა მეცნიერმა მსუბუქი მსრუელის დონეზე მეთვრე მკარად დამაგრებული, დიდ ბურთულები (თითოეულის მასა თითქმის 150 კგ. იყო) მსრუელი ჩაქვეტა და მასშიდა დაინახა ტრეფსოკში მსრუელის მსუბუქი დედევა, რომელიც სხვა არაფრით აიხსნებოდა, თუ არა მსუბუქი ბურთულების მძიმე ბურთულების მიხიდულობით. თუმცა მიხიდულობის ძალა მერად მცირე იყო. მაგრამ ხელსაწყო იმდენად ზუსტი იყო, რომ ცდის მრავალჯგის განმეორების შედეგად პერი კეპლენიშმა მიხიდულობის ძალის საშუალო სიდიდე გამოიყვანა. ახლა მას იგი იმ ფორმულაში უნდა ჩაეხვა, რომელიც ბურთულის ურთიერთმიხიდულობის ძალას იმ სივითრების სიმკვრივითან აკავშირებდა, რომლისგანაც ჩვენს პლანეტა შედგება, ინგლისელმა მეცნიერმა დაადგინა, რომ ეს სიმკვრივე შეადგენს 5,45 გრამს კუბურ სანტიმეტრზე.

თანამედროვე მონაცემებით, დედამიწის სივითრების კუბური სანტიმეტრის საშუალოდ 5,518 გრამი, ანუ თითქმის იმდენივე მასა გააჩნია. ხოლო მიუღო პლანეტის მასა ტოლად 5976. 10²¹ კილოგრამისა: 5976 მეთუ კი ოკლატრონი სული. კეპლენიშმა თითქმის შეცდომილად განსაზღვრა ეს უხარმპარი სიდიდე, ისე რომ გამოდგას, რომ სწორედ მას აუწონია პირველს დედამიწა...

პითხვა — თქვენი

„სძინავთ თუ არა თვეებზე?“

„დღეს ისეთი შთაბეჭდილება იქმნება, რომ მოელს მსოფლიო ინგლისურად ლაპარაკობს. მართლა ინგლისურია ყველაზე გავრცელებული, თუ არსებობს სხვა მასზე უფრო გავრცელებული ენებიც?“

ნანა ბარამიძე,
მე-8 კლასი, ნოხატაურა

როგორც ცნობილია, ენები ენათა ოჯახების მიხედვით არის კლასი-

ფიცირებული. მსოფლიოში ყველაზე პოპულარული ინდოევროპული ოჯახი აღმოჩნდა, რომლის ენებზეც დაახლოებით 2 მილიარდი ადამიანი ლაპარაკობს. მეორე ადგილზეა ჩინურტიბეტური ოჯახი — 1,2 მილიარდი ადამიანი. გათვავზობთ ცხრილს, რომელშიც წარმოდგენილია ყველაზე გავრცელებული ენები.

ენა	ადამიანთა რაოდენობა, რომელთაც ეს ენა მოჰყალიბებდა (მილიონებში)	ენათა ჯგუფი
1. ჩინური (დიალექტები ბითურთ)	1 100	ჩინურ-ტიბეტური
2. ინგლისური	350	ინდოევროპული
3. ესპანური	250	ინდოევროპული
4. არაბული	220	სემიტური
5. ჰინდი	200	ინდოევროპული
6. ბენგალი	160	ინდოევროპული
7. პორტუგალიური	160	ინდოევროპული
8. რუსული	150	ინდოევროპული
9. იაპონური	125	იაპონური
10. გერმანული	90	ინდოევროპული
11. იავეური	80	ავსტრონეზიური
12. ფრანგული	70	ინდოევროპული
13. პანჯაბი	70	ინდოევროპული
14. ბიბარი	65	ინდოევროპული
15. კორეული	65	კორეული
16. იტალიური	60	ინდოევროპული
17. ტელუგუ	55	დრავიდული
18. ტამილური	55	დრავიდული
19. მარათჰი	50	ინდოევროპული
20. ვიეტნამური	50	ავსტროაზიური

ჩაეფლან და ისე იძინონ, და დამალვაც უფრო ეადვილებათ. ზღვის თევზებს კი უფრო უჭირს — რამდენიც უნდა ეცადონ, ფსკერამდე ვერ ჩაყვინთავენ, ამიტომაც ისინი ან ბუშტს ოდნავ ბერავენ, ან პირიქით, ჩუტავენ და ხან მუცელაღმა იძინებენ, ხან თავით ქვევით...

შემოდგომასა და ზამთარში მტკნარი წყლების ბინადარი თევზების ცხოვრება მკვეთრად იცვლება. როდესაც წყალი მდინარესა თუ ტბაში შვიდ გრადუსამდე ცივდება, თევზები თავს გამოსახამრებელ ორმოებში იყრიან, სადაც თავისებური დასაძინებელი ოთახი აქვთ მოწყობილი. შეგროვდებიან, ღორწობენ შერეულად, ღორწობენ და ისე იძინოს. ასე სძინავს, მაგალითად, დალიას, შავ თევზს. აი ზვიგენებს კი, როგორც ვარაუდობენ, არ სძინავთ არც დღე და არც ღამე, დაცურავენ ასე ზღვებსა და ოკეანეებში და წამითაც ვერ იძინებენ. თუმცა ეს მხოლოდ ვარაუდია. ვინ იცის, იქნებ, სულაც ცურვის დროს ასერნებენ გამოძინებას?

მოგეხსენებათ, თევზებს ქუთუთები არ გააჩნიათ და ბუნებრივია, ამის გამო თვალგახელილებს სძინავთ.

პასუხი — ჩვენი

სკოლიდან დაბრუნებული პიერს დედამ კითხვა:

— აბა მომიყევი, პიერ, რას აკეთებდი დღეს სკოლაში?

— ზარის დარეკვას ველოდებოდი — მიუგო პიერმა.

* * *

მასწავლებელი სიცხვეში ყველა საგანს იკუმშება, სითბოში კი ფართოვდება. ახლა კი დამისახელებთ ამ მოვლენის მაგალითები.

ნოვანეკი არღადეგები; ზაფხულში ორი თვით ხანგრძლივდება, ზამთარში კი ორ კვირამდე მცირდება.

* * *

ბეტი როგორ მიგხვდა დედა, რომ არ გაბანავია?

ბილი — საპნის დასველება დამავიწყდა.

* * *

მასწავლებელი ჯონ, რა არის, რომ ყოველდღე იგვიანებ?

ჯონი — რა ვქნა, მასწავ, სკოლაში რომ მოვივივარ, ყოველთვის მიწვევს გამოკლავ საგნაო მოძრაობის ნიშანთან, რომელსაც აწერია: „სკოლა იარეთ ნელა“.

* * *

მამა, დღეს სკოლაში მშობელთა კრებაა, მაგრამ უადრეხად ვიწრო წრისათვის.

რას ნიშნავს „უადრეხად ვიწრო წრისათვის?“

იმას, რომ კრებაზე იქნებით მარტო მასწავლებელი და შენ.

* * *

პანსი სკოლიდან ტანსაცმელ-

სიცილის ბაკვეთილი

შემოგლეჯილი დაბრუნდება.

— რა დაგემართა? შეუფოთდა მამა.

— მე და ოტომ ვინახუბეთ.

— შენი საშველი არ არის, ეტყობა, ახალი კოსტუმის ყიდვა მომიწვევს შენთვის.

ეს რაა, — თავმომწონედ თქვა პანსმა — შენ ოტო უნდა ნახო! მამამისს ალბათ ახალი შეიღის ყიდვა მოუწვევს.

* * *

— დღიური მომიტანე, ვნახოთ, ერთი რა ნიშნები გაქვს — უთხრა მამამ სკოლიდან დაბრუნებულ ანდრეს.

— პოლს ვათხოვე, მინდა, ჩემი მშობლები შევაშინო.

* * *

— დედა, მე მგონი, აღგეკის სკლეროზი დაეწყო?

— რატომ გგონია? — დღეს ორჯერ და-

იბანა ხელ-პირო.

* * *

ტოტო სკოლიდან მალე დაბრუნდა.

— რა მოხდა, რა გიხარია? — კითხვა დედამ.

— იცი, დე, მასწავლებელს ჩემი დასჯა უნდოდა, მაგრამ მკლავსო ოთახის ოთხივე კუთხე დაკავებული იყო და ვეღარ დამსახვა.

* * *

მათემატიკის გაკვეთილზე მასწავლებელმა ბაკშევებს ამოცანა მისცა: ხუთ ბაკშევს ოთხი ვაშლი აქვს, როგორ უნდა გაიყონ მათ ვაშლები თანაბრად?

— უცებ მარიუსის ხმა გაისმა:

— მე უკვე მოვიფიქრე!

— ყოჩაღ, აბა მიპასუხე!

— კომპოტი უნდა გააკეთონ.

* * *

პიერინო პურის მადახიანში შევიდა და 50 ლირის პური ითხოვა. გამყიდველმა აშკარად მოატყუა ბიჭი, წინაში დააკლო. პიერინო მიუხვდა და უთხრა, რატომ ამიწონეთ ნაკლები?

— შენთვის უკეთესი არ არის, უფრო ადვილად წაიღებ, — უთხრა გამყიდველმა.

— მართალი ხართ, დაეთანხმა ბიჭი და დახლებზე 40 ლირა დაუდო.

— ეს რა არის, — გაბრაზდა გამყიდველი, — მე ორმოცდაათი მეკუთვნოდა.

— თქვენთვის უკეთესი არ არის, უფრო ადვილად დათვლით ფულს.

გაზაფხულდა, გალაგაზდით, გობგონებო!

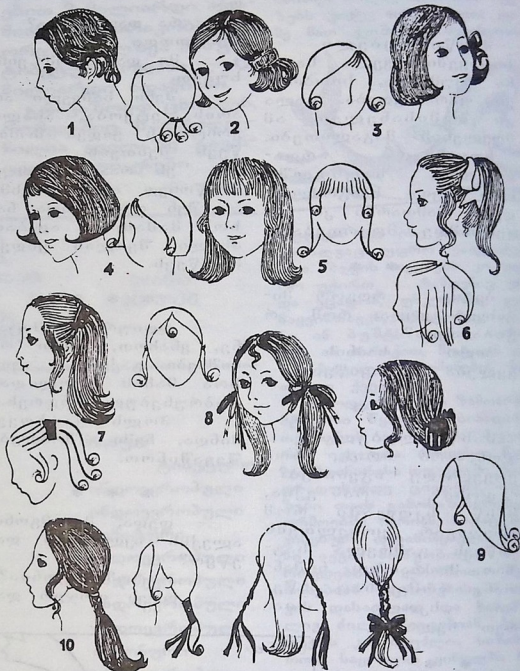
გაშლილი თმა გაღიზიანებთ, შეგიძლიათ ერთ ან ორ ნაწნავად დაინათო, ან პატარა ბაფთით შეიკონროთ. ნუ დაგავინყდებთ, რომ ძალიან მოკლედ შეჭრილი თმა გამოკვეთილად აჩენს თავის მოყვანილობასაც, ყურებსაც.

ალბათ, დაგვეთანხმებით, რომ თმის ვარცხნილობას ძალზე დიდი მნიშვნელობა აქვს ადამიანის, განსაკუთრებით კი გოგონას, ქალის გარეგნობისათვის. როგორი ლამაზი, კარგად ჩაცმულ-დაბურულიც უნდა იყოს, თუ თმა უხეიროდ, უგემოვნოდ გაქვთ შეჭრილ-დავარცხნილ, მთელი თქვენი მომხიბვლელობა უმოწყალოდ გაფერმკრთალდება.

რაც უფრო მოკლე და სადაა ვარცხნილობა, მით უფრო ადვილი მოსაველეია თმა. ცხადია, ვარცხნილობა, უწინარეს ყოვლისა, უნდა გისდებოდეთ. ნუ იქნება იგი ყველაზე მოდური მთელ კლასში, ნურც ისეთი, თქვენ მეგობრებს რომ აქვთ, სამაგიეროდ, ეს თქვენი მხოლოდ თქვენი ვარცხნილობა იქნება — თქვენი სახის ოვალის, შუბლის, ღანწების, თვალწარბის შესაბამისი.

თუ ძალიან მაღალი შუბლი გაქვთ — წინ შეჭრილი თმა („ჩოლკა“) მოგინდებათ. მეტისმეტად გაბერილი ლოყები მათზე ჩამოშლილი თმით დაიფარეთ. თუ დაცვეტილი ყურები გაქვთ, თმას ყურებზე ნუ გადაიწვეთ, ნურც ძალზე მოკლედ შეიჭრით.

თუ სწორი, გრძელი თმა გაქვთ, საგულდაგულოდ მოუარეთ მას, მოკლედ ნუ შეიჭრით. ისიც გაითვალისწინეთ, რომ როცა თმა მოკლედ გაქვთ შეკრეჭილი, კისერი მეტისმეტად გამხდარი და მაღალი მოჩანს, თუ

1,50 ჰ.	1,51 ჰ.	1,52 ჰ.	1,53 ჰ.	1,54 ჰ.	1,55 ჰ.	1,56 ჰ.
46 კპ.	47 კპ.	48 კპ.	48 კპ.	49 კპ.	50 კპ.	50 კპ.
1,57 ჰ.	1,58 ჰ.	1,59 ჰ.	1,60 ჰ.	1,61 ჰ.	1,62 ჰ.	1,63 ჰ.
51 კპ.	52 კპ.	53 კპ.	54 კპ.	54 კპ.	55 კპ.	56 კპ.
1,64 ჰ.	1,65 ჰ.	1,66 ჰ.	1,67 ჰ.	1,68 ჰ.	1,69 ჰ.	1,70 ჰ.
56 კპ.	56 კპ.	57 კპ.	57 კპ.	58 კპ.	59 კპ.	60 კპ.
1,71 ჰ.	1,72 ჰ.	1,73 ჰ.	1,74 ჰ.			
60 კპ.	61 კპ.	62 კპ.	62 კპ.			

მაღალი — დაბალი, მსუქანი — გამხდარი ბევრი თქვენი ფეხის სმას აყოლილი თანატოლი ნაირ-ნაირ დიეტას იცავს, უმრავლესობას გახდომა უნდა, ზოგიც მოსუქებაზე ოცნებობს, იმაზე კი ნაკლებად ფიქრობენ, რა ნონა შეესაბ

ყვინება ამა თუ იმ სიმაღლეს. გვიანდა, შემოგთავაზოთ საფრანგეთში მიღებული ნორმალური ზომა-წონის შესაბამისობის ნორმები, რომლებიც ძირითადად უფროსკლასელი გოგონებისთვის უნდა იყოს საინტერესო.

ქვედატანის შეკერვა

ქვედატანის ნახაზის ასე-
გებად საჭიროა შემდეგი
ზომების აღება:

1) წელის ნახევარგარშე-
მოწერილობა (ნ. ნ.) — 36
სმ-ს.

2) თეძოს ნახევარგარ-
შემოწერილობა (თ. ნ.) —
48 სმ.

3) ნაკეთობის სიგრძე
(ქვედატანის სიგრძე (ნ. ს.)
— 65 სმ.

წელის ხაზიდან თეძოს
ხაზამდე მანძილი უდრის
15 სმ-ს, რაც მუდმივია ნე-
ბისმიერი ზომებისათვის.

6-ნაჭრიანი ქვედატანი,
6 თანაბარი ნაჭრისაგან (ნა-
წილისაგან) შედგება, თი-
თოუელი ნაწილის სიგანე
წელთან უდრის წელის გარ-
შემოწერილობის ნახევრის
1/6 ნაწილს, რომელსაც და-
ემატება 1,5 ნაკერისათვის,
ი. ი.:

$$\frac{6}{6} \cdot 6 - \frac{15-36}{6} + 1,5 = 7,5 \text{ სმ-ს}$$

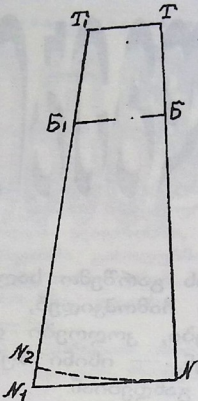
ყოველი ნაჭრის (ნაწი-
ლის) სიგანე თეძოსთან უდ-
რის თეძოს გარშემოწერი-
ლობის ნახევრის ერთ
მეექვსედ ნაწილს, რომელ-
საც დაემატება 1,5 სმ ნა-
კერისათვის. ესე იგი:

$$\frac{48}{6} + 1,5 = 9,5 \text{ სმ-ს}$$

ნახაზის აგება

1) გადავლოთ 65 სმ სიგ-
რძის ვერტიკალური ხაზი
— T, N.

2) T წერტილიდან მარ-
ცხნივ გადავლოთ წელის ხა-
ზი, გადავზომოთ ერთი ნა-
წილის ნახევარი T, T₁ მი-
ვიღებთ 7,5 სმ-ს.

3) T წერტილიდან ქვე-
მოთ გადავზომოთ 1,5 სმ
და აღვნიშნოთ იგი B წერ-
ტილით, რომლიდანაც უნ-
და გადავზომოთ თეძოს ხა-
ზი. B წერტილიდან მარც-
ხნივ გადავზომოთ ერთი ნა-
წილის ნახევარი თეძოს ხაზ-
ზე, აღვნიშნოთ B₁ ასოთი
რაც უდრის 9,5 სმ.

4) T₁, B₁ წერტილები შე-
ვავერთოთ სწორი ხაზით და
გავაგრძელოთ. N წერტი-
ლიდან მარცხნივ გადავლოთ
სწორი ხაზი T₁, B₁ ხაზის
გადაკვეთამდე და აღვნიშ-
ნოთ N₁ წერტილით.

5) N წერტილიდან ზე-
მოთ ავზომოთ 1,5 სმ და
აღვნიშნოთ N წერტილით;
N წერტილი შევავერთოთ
N₁ წერტილთან რკალისე-
ბური ხაზით, მივიღებთ კა-
ბის ბოლოს შემონაჭვრს.

ქსოვილის ბამოჭრა

განიერი ქსოვილი მო-
კვეთთ ორად სიგრძეზე, ზე-
მოთ შემოსაჭრელად მიუ-
მატეთ 1 სმ, ხოლო ქვემოთ
შემოსატეხავად 6 სმ. ამის
შემდეგ ქსოვილი კიდევ მო-
კვეთთ ორად, ამჯერად სი-

განეზე. ახლა ქსოვილი უკვე
ოთხად გაკვეთ მოკვეცილი
თარგი ისე უნდა დადოთ
ქსოვილს, რომ ნაკეცი ნა-
ზი დაუპირისპირდეს ქსო-
ვილის ნაკეცს, ხოლო და-
ნარჩენი ნაჭრები უნდა გა-
მოჭრათ გამლილები.

ქვედატანის შეკერვა

ქვედატანი იკერება შემ-
დეგნაირად: თითოეული ნა-
ჭერი უნდა შეაერთოთ ერ-
თმანეთთან ბლანდით, ხო-
ლო ნაჭრების დაბლანდვა
უნდა დაიწყოს ქვემოდან
(ქობიდან) ზევით, ნაპირი-
დან 1,5 სმ დაშორებით. მარ-
ცხნა გვერდზე 15 სმ-ს ნუ
ჩაკერავთ, იგი შესაკრავად
უნდა გამოიყენოს. შესაკ-
რავი შეგიძლიათ გააკეთოთ
ნებისმიერი დუგებითა და
ჭიკარტებით ან ელვაშე-
საკრავით, რაც უკეთება ქვე-
დატანის სათავეს. ისიც ნე-
ბისმიერად შეგიძლიათ და-
ამზადოთ. მაგრამ უმჯო-
ბესია მიაკეროთ ქამარი.

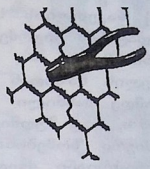
ქამარი კი შემდეგნაი-
რად მზადდება: ქსოვილი
საგან გამოჭერით წელის
გარშემოწერილობის სიგ-
რძისა და 7 სმ სიგანის
ქამარი. ქამრის ერთი მხარ-
ზე მიაკერეთ ქვედატანის
წელის გარშემოწერილობას,
დააგვირისტეთ, გადაკვეთთ
შიგნითა პირისაკენ, ნაპირი
შემოუბლანდეთ და შემ-
დეგ ხელით სუფთად ამო-
უსვიეთ, რაც შეეხება ნა-
კეთობის ქობას, ისიც უნ-
და შემოუბლანდოთ და შემ-
დეგ ხელით თევზიფხურით
ან საიდუმლო ნაკერით ამო-
უსვიეთ.

ქვედატანის შიდანაკერე-
ბი რომ არ დაიშალოს და
დაიძინდოს, ამიტომ აუცი-
ლებელია მათი ნაპირების
მარყუჟებისებური ნაკერით
ამოსვევა.

ბაზოზაღმები

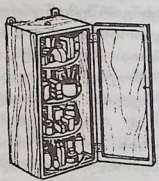

ანთებული ელნათურის გარშემო საღამოს თუ ბუზსაჭერებს ჩამოჰკიდებ, — არხენად იყავი: ბუზები, კოლოები და მუმლი ვერ შეგანუხებენ, — ისინი ბუზსაჭერების მსხვერპლნი გახდებიან.

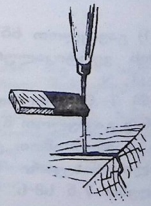
თუ სანოლის ბადე გაინელა — აიღე ბრტყელტურა და ბადის უჯრედები მიგრის-მოგრიხე, — ბადე კვლავ დაიჭიმება.

ვთქვათ, სარი უნდა ჩაასო, მინა კი მაგარი შეგხვდა. გააკეთე მაშინ ხის ისეთი სოლი, როგორიც ნახატზეა ნაჩვენები და ორ ალაგას მავთულით სარს მიაკარი; სოლს თავზე ჩაქურით ან ნაჯახის ყუით ურტყვი, — სარი თანდათან ჩავა მინაში.

წვრილი ნივთების შენახვა, რა თქმა უნდა, ჩვეულებრივ კარადაშიც შეიძლება, მაგრამ სჯობია — კარადას მბრუნავი თაროები გაუკეთო, — გაცილებით მალე მოძებნი შენთვის საჭირო ამა თუ იმ ნივთს.

სახრახნისით ადვილად ამოიღებ ბზარში ჩავარდნილ რკინის წვრილ საგნებს, თუ სახრახნისს დაამაგნიტებ. დამაგნიტებისათვის კი საკმარისია სახრახნისზე მაგნიტის მიღება.

იწილთ – ბიწილთ

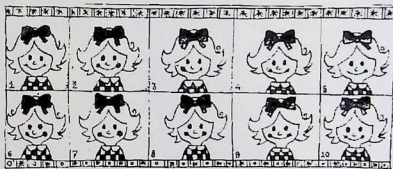
საქართველო
1997-1998

ნახატზე მოცემულმა თოთხმეტივე საგან-მა: კარის სახელურმა, ფანქარმა, ქოლგამ, კბილის ჯაგრისმა, გაზმა, ჩაქურმა, კოვზმა, ფინჯანმა, გასაღებმა, ტელეფონის ყურმილმა, ელექტრონათურამ, ბოთლმა, მაკრატელმა, საბრაზნისმა თავისი კვალი დატოვა ხელის-გულზე.

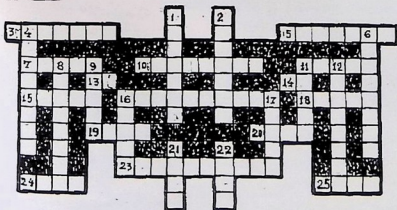
დააკვირდით ანაბეჭდებს ხელისგულზე და გამოიცანით: რომელ ხელს რომელი საგანი ეჭირა?

ამ ათ გამოსახულებას შორის ორი აბსოლუტურად ერთნაირია. დააკვირდით და გამოიცანით — რომელი?

შვეულად:

1. 1894-1921 წ. წ. მსოფლიო ჩემპიონი ჭადრაკში მამაკაცთა შორის; 2. უდიდესი კუნძული ხმელთაშუა ზღვაში; 4. ბურთის აღმა აკვრა; 6. ბრაზილიის დედაქალაქი; 8. ქვასანაყი ანუ...; 9. წლის პირველი თვის ძველი ქართული სახელწოდება; 11. სახელმწიფო ჩრდილო აფრიკაში; 12. დიდი იტალიელი პოეტის დანტეს მუზა; 16. ქართული ხუროთმოძღვრების ძეგლი ოჩამჩირის რაიონში; 17. პარკოსანთა ოჯახის მცენარის გვარი; 21. ძუაგაბმული ჯოხი, რომლის გასმითაც ზოგი საკრავის სი-

პროსკორდი

მებს ასმიანებენ.

თარაზულად:

3. საცალფეხო ხიდი; 5. თავშესაფარი, სასაუბრო ადგილი; 7. კანაფი, რომელსაც მცნობისას იყენებენ; 10. ქართველი საბავშვო მწერალი; 11. სახელმწიფო ჩრდილო აფრიკაში; 13. მდინარე იტალიაში; 14. გაზაფხულის ყვავილი; 15. ლ. ქიაჩელის ერთ-ერთი ნაწარმოების პერსონაჟი; 16. დიდი ქართველი ისტორიკოსი-გეოგრაფი; 18. ხის ნორჩი ტოტის ქერქი; 19. ქიმიური ელემენტი; 20. ცელქი ანუ...; 23. მეცნიერება, რომელიც წარსულს ნივთიერი კულტურის ძეგლების მიხედვით სწავლობს; 24. ერთმიანი ვოკალური ნაწარმოები აკომპანემენტით; 25. ხელისგული.

„ბონი მ“

მხიარული და ხალი-სიანი ელიზაბეტ მიტჩელი — წარსულში პროფესიონალი მოცეკვავე, ტემპერამენტოანი მარსია ბარეტი — „მის შავი და მშვენიერი“ რომ შეარქვეს ლონდონში, სილამაზის კონკურსზე, მ ვ ი ზ ე ულიამი — ყოფილი მემანკენე და მომხიბვლელი და გონება-მახვილი ბობი ფარელი. აი ეს გახლავთ პოპულარული ანსამბლი „ბონი-მ“.

სახელწოდებას „ბონი-მ“ ოთხეული პოპულარული სერიალის შავკანიან გმირს, კერძოდ დეტექტივს დაესახა. უბრალოდ, მონონო, კარგად ჟღერს და ადვილი დასამახსოვრებელიაო. ბობი ფარელი ანტილიის მცირე კუნძულებზე, უფრო სწორად არუბას ციციქ-ნა კუნძულზე დაიბადა, 15 წლისამ გემზე დაიწყო მუშაობა, მრავალი ზღვა თუ ოკეანე გადაცურა, ვიდრე დიდი ხნის ოცნებას აისრულებდა.

ლიზ მიტჩელი და მარსია ბარეტი იამიკელები არიან, მეიზლ უილიამი კი ანტილიის კუნძულების ჯგუფში შემავალ მოსწერატის კუნძულზე დაიბადა.

ოთხეულის დებიუტი 1976 წელს შედგა, როცა

ნება, ფირფიტის „გამოსვლის უმაღლეს ნამოვიდა მინვევები ტელევიზიაში, გალაკონცერტებზე, დაიწყო ანსამბლის ტრიუმფალური აღმასვლა. „ბონი-მ“-ის სიმღერებმა „ბაბილონის მდინარეები“, „ბამპი“, „დედი

კული“, „ოქროს გული“, „გზების მეფე“, „ბელფასტი“, „მაიბეიკერ“, „მხატვარი“ მუსიკალურ ბესტსელერთა სიაში წამყვანი ადგილები დაიკავეს. ურნ-მუნონი აცხადებენ, „ბონი-მ“-ის წარმატება ხანმოკლეა და მალე მათი სახელიც კი აღარავის გაახსენდებაო, მაგრამ ანსამბლის თავჯანსმელოთა რიცხვი მთელ მსოფლიოში დღითიდღე მატულობდა. მისი ფირფიტების რაოდენობამ 60 მილიონს გადააჭარბა, ვერცხლის, ოქროს, პლატინის ფირფიტებს სომთვალ აღარ ჰქონდა, ხოლო მოთხოვნილებამ ზოგიერთ მის ჩანაწერზე ზენიტში მყოფი „ბოთლზის“ რეკორდიც კი მოხსნა.

პროდიუსერმა მომღერალმა ფრენკ ფარიანმა „ბონი-მ“-ის რამდენიმე სიმღერისგან შემდგარი პროგრამა ჩაწერა. საზოგადოებამ უწყომანოდ მიიღო ანსამბლის ხელოვ-

ტინის ფირფიტებს სომთვალ აღარ ჰქონდა, ხოლო მოთხოვნილებამ ზოგიერთ მის ჩანაწერზე ზენიტში მყოფი „ბოთლზის“ რეკორდიც კი მოხსნა.